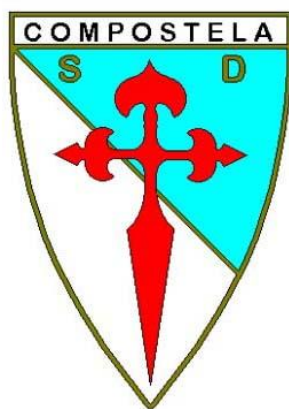

SALAMANCA ESTREMOZ CASTELO BRANCO PORTO COMPOSTELA OVIEDO

CAMINHO PORTUGUÊS A SANTIAGO CAMINO DEL NORTE

VOETTOCHT DOOR PORTUGAL-SPANJE LANGS
PELGRIMSRUTES

TERIE LEIJS 2003

INHOUDSOPGAVE:

WEEK 1:	OISTERWIJK – CRATO	PAG. 3
WEEK 2:	NISA – ARCOS	PAG. 10
WEEK 3:	BARCELOS - PADRON	PAG. 19
WEEK 4	TEO – VILALBA	PAG. 27
WEEK 5	ABADIN- SOTO DE LUINA	PAG. 38
WEEK 6	AVILES – OISTERWIJK	PAG. 47
VOOR DE TOCHT		PAG. 50
ROUTE EN OVERNACHTEN		PAG. 51

- DE TOCHT -

WEEK 1 : 24 maart- 31 maart 2003

Route + overnachtingen:

Oisterwijk-Son-Orleans (slapen in auto)- Parking 100km voor Burgos- dorpje 30 km voor Salamanca - Aldenueva Del Camino (Herberg) - Portugal ?Estremoz (Hostal) - Fronteira (Hostal)- Crato (Brandweerkazerne)

Sergio, vrachtwagenchauffeur, heeft een truck met een triple-deck (3 etages) aanhanger, waarop 11 auto's geladen kunnen worden. De eerste 3 dagen van onze reis delen we samen de krappe cabine van de autolader tot we het meest zuidelijke punt van de rit, Salamanca , bereiken. Daar zal ik uitstappen omdat de laatste auto's dan afgeleverd worden.

Voor het raam van de truck hangt een vaantje van Real Madrid. Op het dashboard staat een goudkleurige medaille van Maria met ernaast een zoetroze fluwelen varkentje en een hondje met een wiebelend kopje, wat stil op de varkenskont rust.

Bij Brussel moeten we vanwege een wegomleiding met onze 20 meter lange combinatie door enkele kleine dorpjes. Ook daar is het Europese drempel- en rotondevirus actief.

De lading nieuwe Seats wordt afgeleverd op een VW-distributiecentrum. In Gent worden nieuwe VOLVO's voor Spanje geladen.

Sergio, de chauffeur, van origine een Spanjaard spreekt zowel Spaans als Brabants met een zachte gee.

Tijdens de rit klinkt Spaanse muziek. Pas de laatste dag wordt deze afgewisseld met blèrende uithalen van Andre Hazes.

Jaarlijks gaan zijn ouders met hem naar familie in hun geboortestreek tussen Cadiz en Malaga. Zij bezitten er enkele huizen bestemd voor verhuur aan toeristen.

Het mobieltje wordt benut om de verveling van het monotone rijden te doorbreken.

Met uitdagende SMSjes en opmerkingen plaagt Sergio met schitteroogjes zijn collega's.

Bij het laden en lossen werkt Sergio snel en vakkundig.

We kunnen prima met elkaar overweg. Vroeg in de ochtend komt Sergio langzaam op gang.

Deze eerste dag stoppen we tegen middernacht bij Orleans. Voor routiers is het menu goedkoper; dus ook voor mij.

Deze keer voelt de start anders als vorig jaar in 2002. Ik voel me rustiger, meer ontspannen. Ik hoef nu niet meer af te kicken van mijn werk na een jaar VUTTEN.

Ik vraag me af hoe ik vanaf Salamanca naar Tavira in Zuid Portugal kan komen.

Sommige namen van plaatsjes trekken mij aan. De naam Tavira heeft zo'n magie.

De truckreis is monotoon.

We rijden dagen over tolwegen tussen de eindeloze karavaan van vrachtauto's. De afstand die een truck in een dag aflegt, betekent voor een wandelaar een maand lopen, reken ik onderweg uit.

Ten zuiden van Bordeaux bij Castets herken ik stukjes die herinneringen aan mijn vorige tocht oproepen.; Belorado, Burgos enz.

Het hondje op het dashboard heeft zich in twee dagen bevrijd van het varken, waardoor de kop weer onbelemmerd kan schudden.

Even voor Salamanca stoppen we bij een restaurantje en eten het Menu Del Dia.

's Nachts moet ik een slaapplek improviseren in een personenauto. De stationcar waarin ik de nachten ervoor sliep is al gelost. Het is broeierig in de auto, mede door de plastic stoelhoelen. In Salamanca neem ik afscheid van Sergio. Hij moet naar Valladolid om nieuwe Renaults te laden.

Aan Salamanca zijn prettige herinneringen van vorig jaar verbonden. Deze keer verlaat ik de stad echter minder opgewekt. Het is somber nat weer. De lucht belooft weinig goeds; grauwe regenwolken.

Ik loop zuidwaarts richting Huelva. De afstanden van vorig jaar, die achteraf nogal betrekkelijk leken, blijken nu toch erg lang te zijn.

Beschut door mijn poncho loop ik in de regen langs de verkeersweg.

Huelva, nog 500 km; waar ben ik aan begonnen ?

In plaats van een lift trakteert het langszoevend verkeer mij al de eerste kilometers op een douche. De vrachtauto's gieren langs als massieve agressieve muren en zuigen me mee in hun vacuum. Een hand aan de stok en een hand om te voorkomen dat mijn wapperende poncho door wind en opstuivende waternevel de omhoog fladdert.

In een dorpje stap ik een bar binnen voor een warme kop koffie. Bij mijn binnenkomst voel ik me aanvankelijk genegeerd; niemand van de aanwezigen kijkt op of zegt iets. Pas wanneer ik weer voldoende ben bijgekomen en bij het afscheid ieder groet, vraagt men of ik een glas wijn wil.

Mijn veerkracht lijkt weer terug te komen. Wat woorden onvoldoende kunnen uitdrukken, lukt wel met muziek van de mondharmonica. Terwijl het buiten regent, is het binnen gezellig geworden.

In een dorpje krijg ik een lift van een leraar kunstschilderen. Hij geeft les in Salamanca, maar woont 100 km. zuidelijker in Hervas, een dorpje bij Aldenueva Del Camino, waar ik vorig jaar in een sportzaal geslapen heb.

De man praat enthousiast over zijn mooie dorpje in de bergen.

Hij zet me af bij een gunstige plek om te liften.

Het blijft vandaag tegenzitten; grauwe wolken boven de bergen bezorgen me een nieuwe stortbui. In deze treurige entourage lukt het niet om een lift te krijgen.

Er ligt nu een pas aangelegde nieuwe autovia.

Ik besluit de oude N 630 ernaast door Aldenueva te nemen. Ik herken stukjes van de Ruta de la Plata en sla in het dorpje een zijstraat in. Een oude man wenkt me vanuit een raam om binnen te komen. Het blijkt het Hogar del Pensionistas (bejaardensoos) te zijn, waar ik de sleutel krijg van een knus huis in het dorp; de herberg voor pelgrims.

Het is een dag waarop ik me afvraag: "Wat doe ik hier in 's hemelsnaam?" en een dag met onverwachte fijne dingen, waaronder dit pittoreske oude dorpje tussen de besneeuwde bergen en een geweldige herberg.

Palmbomen staan samen met bloeiende vruchtbomen te pronken langs een wilde beek. Het water spoelt er met kracht onder een oud Romeinse bruggetje door. Vele eeuwen hebben de zware granieten blokken steen dit geweld doorstaan, terwijl een diversiteit aan mensen erover liepen.

Midden in de nacht word ik gewekt door gebonk tegen de vensterluiken.

Een Chileense en Finse pelgrim komen druipnat binnen. Ze hebben 40 km gelopen vanaf Carcabosso. Soms moesten ze tot hun heupen door beken waden. Alles is doorweekt. Ze blijven een dag langer om helemaal bij te komen.

De magie van het zwerven lijkt terug te keren; nog broos, maar wonderlijk lijken de eerste problemen te verdwijnen. In een zaaltje voor bruiloften en partijen gebruik ik rond 21.00 u. het Menu Del Dia, samen met 5 Spanjaarden.

Ieder zit apart achter zijn tafeltje met het gezicht naar een TV-scherm met beelden van de oorlog in Irak. Men toont hoe in de grote Spaanse steden heftig tegen de oorlog en de regering wordt gedemonstreerd. Wij zitten in de eetzaal als bij een examen; braaf maar ieder apart achter elkaar.

Met de Alsa-bus rijd ik verder zuidwaarts naar Plasencia. Van daar rijdt er geen bus naar Huelva. Het bereiken van mijn startplek gaat me te lang duren. Ik besluit om een bus te nemen naar het dichterbij gelegen Estremoz in Portugal.

De rit per bus langs bekende plekken van mijn vorige tocht heeft iets onthullends.

Nu de verkeersweg het referentiepunt is wordt het geheimzinnige en speciale gevoel van de tocht van vorig jaar minder. Het is alsof ik nu van achter de coulissen op het toneel kijk. Vorig jaar had ik het gevoel door een onbewoonde wereld te lopen. Vanuit de bus blijkt de weg en de bewoonde wereld vlakbij te zijn. Via Caceres en Merida rijden we naar Badajoz aan de Spaans/Portugese grens. Daar stap ik op de bus Madrid-Lissabon, die langs Estremoz rijdt.

PORTUGAL

ESTREMOZ ;

Buiten het dorp staan talloze hoge kranen langs marmergroeven. Een rommelig geheel van lange strakke kabels van de grond tot het hoogste punt van de hijskranen. Op de grond blokken wit marmer naast bergen met smoezelig marmerafval.

Een burcht troont boven op de heuvel met beneden zich het dorp met witte huisjes.

Mensen met verweerde donkere gezichten.

Ik versta hun taal niet terwijl zij niet begrijpen wat een pelgrim is. De prijs van het Hostal begint met 30 Euro. Ik vind er een van 15 en pingel naar 12,50. Bij het eten wordt alles opgeteld; geen Menu Del Dia als in Spanje.

ESTREMOZ

Estremoz, een stadje omgeven door olijfbomen en kurkeiken in het schrale hoogland van Alto Alentejo. Rode pannendaken vormen een kleurig contrast met de huizen, gebouwen, stoepen en straten van wit bijna doorzichtig marmer. De marmergroeven in de omgeving werden laat in de middeleeuwen al in gebruik genomen.

Vandaag, zaterdag is er markt. Bestelauto's met de hele familie op de voorbank zijn op weg naar de markt. Regelmatig wordt er enthousiast door hen naar mij gezwaaid en getoeterd. Groene heuvels, schaapskudden, weiden met steeneiken. Boeren snoeien de oude grillige olijfbomen; witte huisjes met hoedjes van orangerode daken. De witte muren zijn sfeervolle kleurig omlijst met helder blauw, geel of groen. Ik loop uitsluitend over het asfalt van de weg. Nergens ontdek ik een wandelpad. Grauwe wolken drijven me tegemoet en na de eerste voorzichtige druppels blijft het regenen.

Sousel is een mooi wit dorp met marmeren bestrating. Ook de kerk heeft marmeren trappen. Door de regen zijn ze spiegelglad, alsof het hiernamaals lonkt . Doornat beland ik in een volgend dorp, Fronteira. De prijzen voor het eten en slapen liggen aan de hoge kant. Mijn gebrekkige kennis van het Portugees belemmert het onderhandelen. Klanten volgen nauwlettend mijn pogingen om in een bar een all inclusive prijs af te spreken. Ik besluit de hulp van "De Kerk" in te roepen.

In dezelfde straat is een prachtige witte kerk. Een oude broze priester Don Julio doet de mis ,geassisteerd door een nog oudere meer gevulde diaken. Wanneer het moment van La Paz (de vrede) aanbreekt vallen de voornamelijk grijze knoetjes in elkaars armen en kussen elkaar. Er zijn bijna uitsluitend oude vrouwen in de kerk. Na de mis schiet ik een jonge vrouw aan. Ze is een kleuterleidster en wil mijn vragen aan de pastoor te vertalen. Mijn pelgrimspas en een kaart met Portugese pelgrimsroutes doen wonderen. Helaas woont Don Julio in een ander dorp, anders kon ik beslist bij hem in huis slapen. Hij staat erop, ondanks mijn protest, om de kosten van het pension te betalen. Eerst heerst in de pastorie een vrolijke hilariteit, wat zich later ook in het café voortzet. Het zit me toch niet lekker. Ik slaap boven de bar in een rommelige boel. Buiten via een open balcon zijn toilet en douche. Voor plassen en wassen geldt hier:" Eerst naar buiten en dan gebukt tegen storm en regen in sprinten naar de douche. " De volgende ochtend loop ik langs een oude kapel. Wanneer ik het witte gebouw binnenstap zie ik in het midden van de kapel een kistje, van binnen bekleed met wit satijn. Als een bruidje ligt er in glanzend satijn een klein hoopje mens met een togedekt gezicht. Eerst vermoed ik, dat er een kind ligt. Dan ontdek ik de familie. Vijf mensen zitten in een bank tegen de muur. Rondom staan elektrische straalkachels. Ze hebben een nachtwake gehouden bij hun 85 jarige moeder. De schoonzoon neemt me mee naar de kist en tilt een heel fijn kanten doekje op, zodat ik het gezicht van de vrouw kan zien. Deze kapel met zachte tinten is een goede plek om afscheid te nemen. Met enige onbeholpen maar gemeende troostwoordjes neem ik afscheid en ga verder op mijn tocht. Het landschap lijkt op de Extramadura. Het wandelen over paden is over het algemeen intenser en avontuurlijker dan het wandelen langs de verkeerswegen. Helaas heb ik hier geen keus..

Het weer blijft matig. Mannen op knetterende brommers passeren. Gebogen over het stuur met een ouderwetse pothelm op. Tegen de kou van de wind heeft men een lap vinyl op schoot. Een simpele plastic of houten krat op de bagagedrager maken er een universeel voertuig van. Zal ik stoppen met deze route?

Alter Do Chao is het volgende mooie lieflijke witte dorp.

Na nog eens 13 km. loop ik het witte dorp Crato binnen. De woningen zijn rondom tegen een heuvel gebouwd. Een burcht wordt gerestaureerd.

CRATO:

Crato is een dorpje bekend van zijn keramiek. In 1160 is dit dorpje veroverd en geschonken aan de kruisvaarderorde der Johannieters of Hospitaalridders. In 1320 vestigden zij hier hun hoofdkwartier

Ik wil de pastoor spreken, maar de kordate vinnige huishoudster zegt me dat ik moet wachten, omdat de pastoor met belangrijke zaken bezig is. Al eerder heb ik het knappe nichtje van de pastoor ontmoet. Zij verzekerde me spontaan dat oom onmiddellijk zou komen. Helaas had ook zij geen rekening gehouden met de feitelijke hiërarchie.

Ik berust en zet m'n rugzak tegen de deur van de pastorie en neem een kijkje in het dorp.

Aan de rand van het dorpje ontdek ik een geschikte slaapplek onder het afdak van een school. Ik heb de indruk dat de pastoor mij liever kwijt is. Een vrouw tipt me, dat er bij de vrijwillige brandweer wel eens mensen geslapen hebben.

Op deze zondagmiddag wordt in de bar van de kazerne flink getapt.

Ik wordt er gastvrij ontvangen. De commandant wordt gebeld, waarna ik toestemming krijg om in de kazerne te slapen.

Ik voel me weer heerlijk en speel harmonica. Een man speelt daarna Portugese muziek op de harmonica, waarna de stemming groeit. Wanneer ik mijn rugzak ophaal, blijkt dat ook de pastoor al ergens onderdak voor mij heeft geregeld.

PASTOOR

Het lijkt alsof de pastoors die ik benader liever een slaappleats elders betalen, dan dat ze een plekje in hun woning op de vloer aan bieden. Ze lijken door hun speciale positie in een isolement te leven en vervreemden van de simpele menselijke omgang. De huishoudster versterkt dit isolement door als trouwe waakhond de pastoor af te schermen.

De sfeer in de brandweerkazerne doet me goed. Portugezen lijken in eerste instantie terughoudend, afwachtend, onzeker. Ze kijken eerst weg, maar na even wennen komen ze heerlijk los.

De omgeving lijkt in veel op stukken van de Ruta De La Plata:
Golvende heuvels, kurkeiken, kudden met schapen en runderen.

Voor Nisa zijn de velden bezaaid met grote rondgepolijste rotskeien. Waar in de heuvels graniet gedolven wordt ontstaan gapende wonden.

Het lopen over de weg met langszoevende auto's is niet leuk. Regelmatig zwaait men vrolijk naar mij.

WEEK 2 31 maart - 7 april

Route + overnachtingen:

Nisa (brandweer)- Vilavelde de Rodao (Brandweer)- Castelo Branco (Brandweer) - Lousa (Brandweer)- Lousa (Huis van Willy)- Leca de Bolio (Brandweer)- Arcos (tentje in bos)

In Nisa ontmoet ik een echtpaar. Ze wonen in Frankrijk en verblijven jaarlijks vanaf begin april in Nisa. Ze zijn beiden hier geboren en bezitten er hun tweede huis. De man schildert de buitenkant van het huis. Zijn vrouw verzucht, dat ze haar kleinkinderen in Tours mist. Ook in Nisa ben ik welkom bij de brandweer. Een kazerne met brandweerauto's en ambulances. Een heerlijke douche en een eigen slaapvertrek.

Onderweg passeer ik een dorpje. In een bar mag ik de koffie niet afrekenen. Men is benieuwd naar mijn verhaal. Het benepen gevoel van de eerste dagen is weg. Met de mensen die ik tijdens het lopen ontmoet ontstaat een leuk contact. Ook het weer trekt bij.

In het plaatsje Alpalhao staat een bord met de vermelding "Caminho de Santiago". Ik betwijfel of de inwoners de betekenis van dit bord kennen.

Tijdens het eten spreek ik in een bar met een Belgisch echtpaar. Tot 1 april hebben ze in een appartement aan de Algarve gewoond. Nu keren ze weer huiswaarts. Thuis moeten ze eerst afvallen vanwege de stevige Portugese kost.

VOORBEREIDING SEMANA SANTA

Ik stap een parochiehuis binnen om een stempel te halen voor mijn pelgrimspas. Binnen zijn enkele vrouwen samen met schoolkinderen bezig met voorbereidingen voor de Semana Santa. Twee vrouwen staan op een draagplateau met het beeld van Jezus die het kruis draagt. Het haar van Jezus wordt bewerkt met een spuitbus. Onder het plateau wordt flink getimmerd om de grote vleugelmoer waarmee het beeld vastzit los te krijgen. Het is een wankel geheel; maar wanneer de grote schroef losschiet, zwaaien beide vrouwen krijsend met het beeld van Jezus heen en weer en pogen daarbij zowel het beeld als zichzelf te redden. De jeugd giert het uit van de pret.

Na het dorpje Nisa verandert het glooiende landschap. Het wordt wilder, rotsachtig met meer bergen.

Elke 10 km loop ik wel door een schitterend dorpje.

Smalle bochtige steegjes met witte aaneengeregen huisjes. Voor de deuren staan lage stoeltjes. Op dit kleutermeubilair zitten in het zwart geklede oude vrouwen. Eerst hoor ik hun stemmen als van een radio die luid aanstaat bij een open raam. Pas na een bocht zie ik de voorovergebogen vrouwen, druk met elkaar in gesprek.

Ik wil niet langer meer langs vangrails lopen. Vanaf Castelo Branco wil ik in westelijke richting het westen naar Lousa gaan.

Daar wil ik een instelling voor verstandelijk gehandicapte mensen bezoeken.

Soms vragen mensen onderweg mij of ik naar Fatima loop.

Fatima is voor Portugezen een bedevaartsplaats die hen veel meer aanspreekt als Compostella. Het vale chocolabruine water van De Taag stroomt onder een oude brug door via Vila Velha de Rodoa en Oporto naar de Oceaan..

Ook in Vila Velha de Rodoa kan ik slapen in de brandweerkazerne op een zaaltje samen met vijf vrijwillige brandwachten.

In een café koopt een vrouw snoepjes per stuk voor haar kleinkinderen. Ik mag natuurlijk proeven, waarbij ze me wijst op de extra lekkere snoepjes.

Na een prima maaltijd ga ik op zoek naar een mogelijkheid om te mailen.

In de bieb ligt het internet al 3 maanden plat.

De juf van de bieb verwijst me door naar een archeologisch onderzoekscentrum. Ook daar werkt het niet, ondanks de grote hoeveelheid apparatuur. Men belt met een school voor voortgezet onderwijs, waar ik even later gastvrij ontvangen word. Later biedt de directeur mij heel officieel een T-shirt en een petje aan. Hij is benieuwd naar mijn indrukken van Portugal, het eten en de mensen.

TAAG

De Taag vormt hier de grens tussen Alto Alentejo en Beira Baixa. Bij Lissabon is de Taag een brede traag stromende rivier. Hier bij Vila Velha de Ródão is het een bruisende massa, die tussen de rotsen een poort "de Portas de Ródão" heeft uitgeslepen.

Truckers op de zware kippers met een lading van granietblokken die me onderweg regelmatig passeren begroeten me.

Pick-ups hebben achterop een houten laadbakje, terwijl de cabines volgepropt zijn met mensen.

Het laatste stukje Rodao - Castelo Branco is de nieuwe autoweg verboden voor wandelaars. Ik krijg een lift van een klein vrachtwagentje. Een grote truck is door zijn as gezakt en de kleine vrachtwagen moet een deel van de lading overnemen.

MENSEN

De meeste mensen zijn klein van stuk, maar lijken ook iets gekrompen. In de gedrongen houding lijkt het me alsof men zwaar leeft, alsof het leven op de mensen drukt. Ik zie regelmatig gezichten met typische vormen.

Castelo Branco is een grote stad met veel flats. Het doet wat rommelig, stoffig aan. De kathedraal is van binnen indrukwekkend met een gewelfd plafond van roze marmer, okergeel en zacht groene tussenstukken. Het zonlicht schijnt door een bovenraam van gekleurd glas langs het gewelf. De zonnestralen versterken de prachtige harmonie van het marmer en komen tot volle warmte op het uitbundige goud van het altaar.

's Avonds wanneer ik opnieuw de kathedraal bezoek en de mis bijwoon is de warme gloed van het marmer verdwenen en veranderd in kille bleke steen.

De melodieuze zang van vooral vrouwenstemmen brengt toch enige kleur.

Ook in Castelo Branco ben ik welkom bij de brandweer. Het is er gezellig. 's Avonds na een douche en een maaltijd kletsen we met elkaar in Duits, Engels en Frans.

Sommige brandweerlieden kennen een andere taal doordat ze in het buitenland gewoond of gewerkt hebben. De vrijwilligers worden niet betaald. Ze slapen 's nachts in de kazerne. Ik slaap alleen op het vrouwenzaaltje.

Voor ik de volgende dag met de bus naar Lousa vertrek, kijk ik nog rond in het stadje.

De letters "S.Tiago" kom ik vaak tegen; boven een café, op de etalageruit van een winkel en onder een beeld in een museum. Het is de naam van Sint Jacobus oftewel Santiago.

Het lokale busstation is gehuisvest in een grauwe loods met achter elkaar rijen stoelen vol wachtende voor het merendeel oude mensen.

Er zit een mengelmoes aan typen. Naast me zit een oud echtpaar; de man mild glimlachend met zijn tanige vrouw, een prachtig scherp gesneden gezicht, strak achterover getrokken grijs haar, diep liggende peilende ogen. Als ze heftig wordt veert ze overeind. Drinken en brood wordt uitgedikt. Een dikke homp brood met ertussen een dikke plak rode gele.

DE TOCHT

Deze tocht is rommeliger als mijn wandeling in 2002.

Ik ervaar onderweg wie ik ben, los van al mijn vaste relaties met bijbehorende patronen in mijn leven thuis... Ik voel bij mezelf een grote vrijheid, waarbinnen ik onbekommerd kan reageren zoals ik wil en voel. Ik ervaar steun van mensen die ik ontmoet, naast een wederzijds plezier en belangstelling.

De Middeleeuwse pelgrimsroute vanaf Tavira is vrij onbekend in Portugal. Er lopen geen wandelroutes. Ik loop voornamelijk over asfalt, hetgeen weinig aantrekkelijk is. De dorpjes zijn kleurrijk, apart en de moeite van een bezoek waard. Het traject vanaf Tavira wil ik met mijn vrouw nog eens per auto afleggen.

Van Castelo Branco moet ik eerst naar Coimbra, waar ik kan overstappen naar Lousã . Boven in een dubbeldeksbus kan ik vanachter de panoramaruit het landschap van Midden-Portugal bewonderen.

We doen in enkele dorpjes het busstation aan. Daarbij laveert de grote bus met moeite door de nauwe bochtige straatjes. Soms rijden we rakelings langs de gevels van de huizen. Ik vertrouw op de goede afloop, gezien de ongeschonden staat van de ruit.

Tussen Castelo Branco en Coimbra verdwijnt geleidelijk de kleur en de gratie uit de bebouwing. Het wit met diverse pasteltinten, de terracottadaken en de Moorse versieringen maken plaats voor monotoon grijs.

In Coimbra duikt de hoge bus bij het busstation in een kuil. In plaats van de toegangspoort te verhogen heeft men de vloer verdiept, zodat de moderne hoge bussen er nu letterlijk binnen kunnen duiken. De chef van het busstation loopt met een draadloze microfoon tussen de mensen door. Zijn berichten galmen door de hal en verdwijnen in het lawaai van grommende walmende bussen en druk geroezemoes.

Tegen de avond vertrekt er een bus naar Lousã. Hoe ik daar ontvangen zal worden is erg onzeker. Langzaam krijg ik weer een simpele instelling van: "Alles komt wel."

Lousã betekent voor mij een omweg. Dat is nog mijn Hollandse tik ; immers op een pelgrimstocht is de omweg ook de weg.

Ongeveer 6 jaar geleden zijn er samenwerkingscontacten geweest tussen de instellingen voor mensen met een verstandelijke handicap; "mijn"observatiecentrum in Oisterwijk en het instituut Arcil in Lousã. De daarbij betrokken mensen vroegen mij om langs te gaan, nadat ze gehoord hadden dat ik in Portugal zou gaan lopen.

De bus rijdt langs smalle bochtige bergweggetjes met enkele schaarse huisjes. Soms ontdek ik naast de weg een heldere beek met watervalletjes.

De chauffeur probeert tijdens het rijden z'n SMS boodschappen op z'n mobieltje te lezen, ondanks gevaarlijke bochten met tegemoetkomend verkeer, passerende auto's of voetgangers langs de weg .

Hulpvaardig zet de chauffeur me af in de buurt van het instituut ARCIL. De gebouwen liggen tegen een berghelling. De poorten zijn gesloten.

Beneden in het dorp is geen eten meer. De café's zijn door hun beperkte voedselvoorraad heen

Langzaam bekruipt me het gevoel dat ik hier in een val gelopen ben.

Een vriendelijke man zet me af bij de aloude bekende en vertrouwde kazerne van de Bombeiros (brandweer). De zware rugzak laat ik in de kazerne staan en ga op zoek naar een maaltijd.

In een bar heb ik succes. Een man van rond de dertig, Miguel zit aan een tafeltje met z'n vriendin Lourdes. Hij gebaart naar me of ik een wijntje lust. Even later zitten we gezellig samen aan een tafel. Lourdes werkt op een confectiebedrijf en zet broeken in elkaar.

Ze spreekt prima Frans.

Miguel is elektromonteur en heeft vroeger op Arcil gezeten. Hij ging tot z'n tiende jaar naar school, kon moeilijk leren en heeft toen op Arcil een vak geleerd. Fijne herinneringen heeft hij aan de finca Vilhar'nho (boerderij van Arcil) Hij is het instituut nog dankbaar. Miguel glimt de hele avond van genoegen.

Tegen middernacht zetten ze me af bij de brandweerkazerne. Ik voel me opgelucht nu alles vandaag toch weer op z'n pootjes terecht is gekomen. De brandwachten waarschuwen mij dat ik 's nachts niet moet snurken. Gegniffel wanneer ik hen waarschuw, dat ik daar zelf ook niet tegen kan. Op een zaaltje met stapelbedden kan ik mijn bed uitzoeken; een lekkere douche en daarna slapen....

De volgende ochtend zet men de felrode voertuigen buiten, spuit alles schoon waarna de sirenes worden aangezet.

Daarna gaan de brandwachten weer over tot de orde van de dag.....het wachten tot er ooit alarm geslagen wordt.

LOUSÃ

Het plaatsje Lousã ligt in een dal, een vrij grote vlakte aan de voet van het gebergte Serra da Lousã met een hoogste top van 1200 mtr. Er staan veel nieuwbouwflats.

Op het instituut Arcil word ik ontvangen door een haastig opgetrommelde psycholoog die Engels spreekt. 's Middags komt Willie Otart, een vrouw die vroeger in de samenwerking met ons instituut in Nederland een verbindende rol had. Willie woont alleen in een klein dorpje. Haar huis ligt als een balkon tegen de bergwand.

Ze heeft er een mooi uitzicht over de vallei.

Vanaf Arcil loopt er een prachtig wandelpad tegen de berghelling door bossen en akkers naar haar huis.

Op een T-sprong in het dorpje zoek ik de schaduw op van de hangplek voor ouderen.

Na muziek op mijn mondharmonica begint een bolbuikige besnorde man Fado's te zingen.

Hij vraagt of ik ze op de harmonica wil naspelen. De klaaglijke melodielijn is voor mij te ingewikkeld en onbekend.

Het lukt niet, hetgeen de gezellige stemming extra ten goede komt.

Willie heeft bezoek van haar zus uit Holland. Samen praten we over de zorg voor verstandelijk gehandicapte mensen in Nederland en Portugal en de ervaringen met de vroegere samenwerking.

Willie vindt dat er te weinig rekening gehouden werd met de plaatselijke mogelijkheden en opvattingen. Bij de ontwikkeling van Arcil heeft de zorg in Zweden model gestaan.

Willie werkt niet meer op Arcil, maar introduceert snoezelmateriaal van een firma uit Leeuwarden.

Haar huis staat te koop. Met haar zus heeft ze een stuk grond gekocht, waarop ze beiden een huis bouwen om er te gaan wonen en om kamers te verhuren.

's Avonds eet ik weer beneden in het restaurant, waar ik een cursus garnalen pellen krijg. Het lukt me niet om de minuscule garnaaltjes uit hun behuizing te lokken.

Het pellen ontaardt in pletten.

Na het eten loop ik door de velden weer in het duister omhoog. Boven me hangt in de avondstilte een schitterende sterrenhemel. Ik slaap in een aparte aanbouw op de vloer. Het is de werkkamer van Willie.

Zaterdag, de volgende dag, loop ik naar het station, na eerst nog afscheid te hebben genomen van de brandweer. Het openbaar vervoer verloopt zowel in Portugal als Spanje soepel en is redelijk goedkoop. Een trein in blauwgroene zwembadkleur dieselt naar Coimbra.

Via het oude centrum van Coimbra slenter ik naar het hoofdstation. Voor 5,60 Euro reis ik per stoptrein naar Oporto.

Het is een 2 uur durende boeiende tocht langs de Portugese kust.

Een overweg flitst voorbij met een vrouw die met een opgeheven rood stokje het verkeer tegenhoudt. Vrouwen met manden op hun hoofd.

In de omgeving van Aveiros is een brakwatergebied ; een duingebied met zoutpannen.

De trein jaagt met korte felle schokken over de rails, alsof het voertuig zich wil losmaken van de grond.

Stukjes grond met wijnstokken; leegstaande oude fabrieken schieten langs en dan plots de ruimte van zee en strand.

Hoog over de Douro rijden we Porto binnen. De hoge stalen brug met rijwegen boven elkaar. Langs de rivieroever zijn de huizen speciale gekleurd. Door de aparte geometrische structuur lijken ze op elkaar gestapeld.

De stationshal is bekleed met blauwe tegels , azulejos. Het lijkt een prentenboek met tafereeltjes van werving en aanmelding voor het leger in het oude Portugal.

Het opgepoetste kleurige Porto, zoals ik het ken van ansichtkaarten, is zoek. Overal wordt geheid, gebouwd en gerenoveerd. Steigers, omheiningen en verkeer maken Porto tot een stoffige lawaaiige groezelige stad. Na een wandeling door het oude centrum vraag ik bij de toeristenbureau om informatie over de Portugese Pelgrimsroute. De vrouw helpt me prima. Daarna wil ik doorlopen; de drukte ontvluchten.

In het centrum wandelen veel toeristen. Meer naar de periferie van de stad lijkt ook het verval qua mensen toe te staan. Enkele kortgerokte hoeren in de pre-vut in stugge kogelvrije outfit werven klanten in een druk winkelstraatje.

Ik ontdek dan de eerste pijlen van de gemarkeerde Portugese route.

De pelgrimsroute volgt een lange aaneengesloten bebouwing tot Guardereias. Daarna wordt de route meer landelijk van karakter.

Een nachtje op deze stadscamping lijkt me niet leuk. Pas een stuk verder in Leca do Bolio verschijnt het reddende bord Bombeiros.

De eerste begroeting verloopt aanvankelijk wat koeltjes. Mogelijk heeft dit te maken met de wisseling van de wacht, waardoor men niets durft toe te zeggen.

Men wacht op toestemming van de commandant.

Dichtbij in een bar houdt een groepje mannen zich bezig met poolbiljart. Een blad met een gebraden speenvarken wordt binnengedragen en aangesneden.

Als eerste krijg ik, de voor ieder onbekende gast, een broodje met vlees van het varken aangeboden.

Een andere man haalt uit de binnenzak van zijn lange jas geheimzinnig een fles wijn en schenkt mijn bierglas vol.

Daarna speel ik op de mondharmonica een muzikaal toetje en is de stemming top.

Inmiddels verzekeren enkele brandweerlieden, die een pilsje komen drinken, mij nadrukkelijk dat ik zeer welkom ben bij hen.

De chef van de nachtploeg ontvangt me vriendelijk en wil weten hoe laat ik gewekt moet worden. Ik slaap alleen op de vrouwenzaal.

De volgende ochtend, zondag, wandel ik langs een mooie kerk.

De kerk is stampvol mensen, die de mis bijwonen. Het interieur van de barokkerk is helemaal van goud. Het is alsof ik een hemelse kijkdoos binnenstap; wand, plafond en altaar schitteren in een gouden gloed.

Na de mis loop ik met andere kerkgangers mee naar de bar langs het kerkplein.

Men kent hier de pelgrimsroute. Vorig jaar zijn er mensen langs geweest, die de route gingen uitzetten. "Ze hadden heel veel boeken bij zich", vertelt de kastelein.

Ook de padvindende in het gebouw naast de kerk hebben de tocht naar Compostela gemaakt.

Zowel in Spanje als Portugal reageren mensen verwonderd op het feit dat ik alleen loop.

De barman heeft een aardige verklaring.

DREAMS

You realized your life and now you're making your dream to come true. I understand it (uitspraak van de kastelein in Arugua)

Vanaf Oporto is de pelgrimsroute goed gesignaliseerd met de bekende gele pijlen. Ik wandel door een landelijk gebied met boerderijen en wijngaarden. Hoge muren, hekken, tralies onttrekken de landgoederen aan het oog.

De weg is als een bochtige gang, ingesloten aan weerszijden door muren. Ik voel me soms als een stier in het Plaza de Toros; opgejaagd door het metaal van auto's en brommers.

De Portugees lijkt rechtstreeks van de brommer in de auto te zijn gestapt. Anticiperen door vooral te claxonneren lijkt voldoende. Voorzichtigheidshalve blijf ik enige afstand van de muur langs de weg houden om opzij te kunnen springen voor onverhoedse aanvallen van auto's.

MUREN, TRALIES

Het doel van de overdaad aan muren en ijzerwerk ontgaat me. Is de muur het symbool van rijkdom, of is het de angst voor de buitenwereld. Is het de bescherming van het bezit, is het een gevolg van een besloten leefwijze, een isolement? Ik kan het niet verklaren.

Een mondharmonica schenk ik aan een parmantig jongetje in een bar nadat we samen geoefend hebben via een muzikaal vraag- en antwoordspel. Het kind ontdekt met een spontane verwondering zijn muzikaal talent. Hij is erg gelukkig.

Het is mooi zonnig weer. Tegen de avond probeer ik ergens te eten en een plek te vinden om te slapen. Overal waar ik raad vraag reageert men behulpzaam, maar men stuurt mij telkens heel vriendelijk maar beslist door naar het volgende dorp.

Ik voel me moe en stap een bar binnen.

Daar hangt na enig drankgebruik op deze zondag een landerige sfeer. Na enkele pilsjes komt er enige opleving en geef ik , ook om mezelf weer op te vrolijken, een riedel muziek.

Mijn trompetmondstuk met een stuk tuinslang zorgt vervolgens voor enige verbazing en hilariteit. Na enkele signalen uit het trompetmondstuk ontstaat er een polonaise door de kroeg. Een robuuste aangeschoten man weet een oplossing voor mijn slaap- en eetprobleem en reageert uitsluitend met: " Keine Probleme."

Op deze dag vertelt ieder allervriendelijkst hoe ik ergens anders iets kan krijgen. Dat schiet echter niet op.

In het volgende dorpje Arcos moet uiteindelijk een bar zijn, waar ik echt kan eten.

Er is echter helemaal niets. Tegen het donker zet ik uiteindelijk mijn tentje op in een eucalyptusbos. Ik eet mijn noodvoorraad op. De stilte wordt 's nachts alleen doorbroken door het geblaf van honden en geluid van kerkklokken.

WEEK 3 7 april-14 april

Route + Overnachtingen:

Barcelos (Hostal) - Ponte de Lima (Brandweer) - Rubiaes - S. Roque(Hostal) - SPANJE ► Tui (herberg) - Redondela (Herberg) - Pontevedra (Herberg) - Caldas de Reis - Padron (Herberg)

De volgende ochtend is het fris. Alles voelt koud en vochtig aan. Met moeite kom ik uit mijn behaaglijke donzen slaapzak. De binnenkant van het tentdoek hangt vol condensdruppels. Tussen de stammen van de smalle hoge bomen schijnt het bleke ochtendlicht. De zon wordt geleidelijk krachtiger, waardoor ik langzaam lekker warm wordt.

In Vilharino vertelt men in een bar dat er een vrouwelijke pelgrim van omstreeks 50 jaar voor me de pelgrimsroute loopt. Het gegeven van deze onbekende lotgenote intrigeert me.

Portugezen onderweg vragen regelmatig of ik een promesse (belofte om iets te verkrijgen) heb gedaan voor mijn pelgrimstocht.

In een kapel zie ik een bak vol met briefjes waarop promessen geschreven staan.

In Rates staat een bord met GR 11/E 9. Deze GR loopt bijna gelijk op met de pelgrimsroute.

In het dorp kan ik bij een bron mijn water aanvullen en mijn kleren wassen. Hoewel ik het zelf nauwelijks ruik, krijg ik de indruk dat mijn kleding begint te stinken.

De pelgrimsroute gaat hier door een mooi landelijk gebied.

Langs een bospad hoor ik in een alleenstaande vervallen schuur het klappen van een weefgetouw. Binnen werken moeder en dochter ieder apart aan een weefgetouw. Van stroken textielafval maken zij kleedjes. De dochter kijkt tijdens het monotone werk naar een soap op het kleine TV scherm voor haar.

Het is een mooi maar triest tafereel; misschien omdat het jonge meisje me doet denken aan mijn eigen dochter.

ARMOEDE:

Ik vind de bouwvallige verweerde stulpjes onderweg prachtig. Soms vind ik de verschoten kleuren van huizen of houtwerk, zo mooi dat ik zou willen vragen het niet meer te schilderen. Armoede schept de mooiste beelden. Het werk van mensen met ouderwetse eenvoudige hulpmiddelen op het land vind ik boeiend. De koe, die de kar trekt of aan een touw mag grazen. De ezel die bij elke nieuwe voor opnieuw de strijd aangaat en laat zien dat hij geen machine is. Dit alles maakt het lopen kleurrijk, alsof ik in de oude wereld loop. Hoe perfecter een woning is, hoe minder er aan te zien is.

Het lot van mensen is in sterke mate afhankelijk van de plek waar men geboren wordt. Even verder ontmoet ik een oud echtpaar. In een schuur staat een groter weefgetouw, waar de vrouw met een stralend gezicht laat zien hoe ze een lang kleed maakt. De man knipt lappen textiel in en scheurt ze in stukken. Zijn vrouw verwerkt de stroken in het kleed. Knoflook, uien en kruiden hangen in bosjes aan het plafond. Buiten scharrelen duiven, kippen en konijnen rond.

Een heerlijk glas wijn wordt voor me ingeschonken. Het is tegen de middag en de man gaat op een houtvuur de maaltijd koken. Er staat kabeljauw op het menu.

M'n flappen op de pet gaan omlaag om m'n oorranden te beschermen tegen de zon. Het is behoorlijk warm. Ik passeer Rio Cavado en beland zo in Barcelhos.

BARCELOS

Barcelos is bekend om zijn keramiek. De haan van keramiek in rode zwarte en groene kleuren worden hier verkocht. De haan speelt een rol in het verhaal van de pelgrim, die vals beschuldigd wordt van diefstal. De pelgrim blijkt onschuldig, doordat de haan weer tot leven komt. In Spanje op de Franse route speelt in Santo Domingo De La Calzada precies hetzelfde verhaal.

Barcelos is een redelijk grote plaats met een mix van oude en nieuwe gebouwen. In een restaurant eet ik samen met een Portugese man, die in Ontario, Canada woont. Hij gaat elk jaar naar Portugal. Z'n gezin blijft achter in Canada. Hier ontmoet hij zijn vrienden van vroeger. Hij voelt zich binnen de Portugese sfeer vertrouwd en ontspannen.

De volgende dag loop ik door groen golvend landschap met verspreid enkele huisjes. Kleine wijngaarden en akkers, tuintjes met groente voor eigen gebruik. Ik kom geen enkel winkeltje of bar tegen. Overal staan bloemen in bloei. Onder een onbewolkte hemel sjok ik verder, doornat van het zweet.

ALLEEN

Onderweg vragen veel mensen naar de reden van het alleen lopen.

Heb je geen vriend? Ben je alleen angstig? Wat vindt je vrouw ervan?

Het alleen gevoel is er pas, wanneer ik een eetzaal binnenstap waar alle tafels gedekt zijn alsof men busladingen met toeristen verwacht. Ik mag een plaats uitzoeken. De verwachte toeristen komen niet; bovendien worden ook de extra borden op mijn tafel nog eens weggehaald.

Vanaf Barcelos herkennen mensen mij vaker als een pelgrim naar Compostela. Volgens omwonenden wordt dit traject veel gelopen. Ik ben tijdens deze tocht echter tot nu toe nog geen pelgrim tegengekomen.

Het plaatsje Ponte de Lima, mijn volgende stop, doet maar niet op.

Soms voel ik me behoorlijk moe. Even later ben ik het gewoon vergeten, waarschijnlijk doordat de omgeving steeds boeiender wordt.

Overal zijn kleine boerenbedoeninkjes; een aaneengesloten groen golvend gebied, waarbij ik afwisselend loop door dalen om daarna weer te moeten klimmen.

Aan de pracht van de natuur komt geen eind, integendeel. Hoe dichterbij Ponte de Lima nader, hoe mooier de omgeving wordt. Een pad door een bos met geurende eucalyptusbomen. Een weggetje langs plaatjes van eenvoudige huizen; veldjes waarop meestal een man en een vrouw werken. Een koe die een kar vol vers gemaaid gras trekt. Even later kom ik een vrouw tegen die zelf haar kar moet trekken. In een beek doet een vrouw de was en laat alles drogen op het gras langs de oever. Het zijn allemaal schilderijtjes van armoede.

Ik voel in mezelf een tegenstrijdigheid. Armoede is mooi om te zien, maar lijkt me ellendig om in te leven.

In een café trakteer ik en reken de 2 pils af voor 90 cent. Mijn biljet van 5 Euro kan de man niet wisselen. Ik kan niet gepast betalen, maar mijn kleingeld is voldoende.

Ponte de Lima, een plaatsje met fascinerende naam, ligt aan de oever van een brede rivier.

PONTE DE LIMA

Ponte de Lima is een oude Romeinse vestingstad aan de Rio Lima. Volgens de Romeinen was het de rivier van de vergetelheid. Als je de rivier overstak zou je huis en haard vergeten. De Romeinse consul kon alleen de angst van de soldaten wegnemen door als eerste de rivier over te zwemmen.

Een chique hotel voor de toeristen is de enige mogelijkheid om te overnachten.

Een winkelier redt me en tipt als oplossing de gastvrije Bombeiros.

In de kazerne rijdt een ladderwagen achteruit naar binnen en schraapt daarbij tegen een verlaging in het plafond. Ik help mee om de auto zonder schade op de goede plek te krijgen.

De ontvangst is hartelijk en na toestemming van de commandant kan ik er douchen en een bed uitzoeken. Men regelt zelfs dat ik in de bar van de kazerne kan eten. Voor de maaltijd moet ik eerst van de zoete streekport proeven.

Daarna krijg ik een maaltijd met wijn en koffie voor 4,50.

M'n linkerhiel protesteert na de flinke tippel van vandaag.

's Avonds wandel ik rustig door het mooie plaatsje.

De brandweer heeft het druk. 's Nachts wordt er enkele malen alarm geslagen. De ambulance moet twee keer uitrukken. Na ongeveer drie kwartier komen de drie mannen weer terug. In het donker floept een lichtje aan en zoeken de schimmen weer hun bed op.

In het oude stadje ga ik 's ochtends eerst naar de kapper. Een oudere man, die wanneer hij de kapperszaak binnenstapt al te enthousiast iedere klant luidruchtig begroet, wordt door de kapper hardhandig tot kalmte gemaand. In een antieke kappersstoel wordt ik voor 4 Euro gekortwiekt.

De pelgrimstocht gaat verder door een vallei over kleine paden en langs beekjes. Ik loop in het zonnetje door een lieflijke omgeving, ingesloten door bergen.

Botergele zachte bloemetjes pronken tegen een groene achtergrond.

In een canyon stuwt het water zich tussen de rotswanden door en stuit daarna op een drempel op de bodem, waardoor het als belletjeskristal uiteenspat. Tegen de donkere rotsbodem is het water glashelder.

Tegen de helling liggen geschulpte terrassen waarop druiven groeien. De aanvankelijk koude wind die door de vallei trekt, wordt geleidelijk warmer door de zon.

Ik wordt binnen uitgenodigd door een vrouw, die haar huis laat opknappen.
 De werklui op de steigers kijken verbaasd, wanneer ik met de jonge vrouw meeloop.
 Hun gedachten lijken me niet al te fraai.
 Ze is verpleegkundige en studeert ethiek. In de zorg houdt ze zich vooral bezig met stervensbegeleiding. Het vraagstuk van euthanasie is in het ziekenhuis een belangrijk punt van discussie. We hebben een geanimeerd gesprek.
 Ze werkte eerst in Oporto, maar is gevlucht voor de drukte van deze stad.
 Als ze hier 's ochtends opstaat en uit het raam kijkt, put ze energie uit de pracht van de vallei en de ruimte.
 Ik krijg wat te eten o.a. een dikke plak gelei, wat volgens haar een specialiteit is.
 Na mijn vertrek moet ik stevig klimmen in een bosgebied, waar pas een flinke bosbrand heeft gewoed.
 Voor Rubiaes ontmoet ik mensen, die op een veldje maïs inzaaien. Een vrouw trekt met een touw een bakje op een wielje voort, terwijl haar man het door de voor leidt.
 Ik wordt zeer gastvrij onthaald.
 Ik krijg een beker wijn en een plak brood met kaas en worst. Even later zoekt ieder die op het land gewerkt heeft een plekje op het gras om uitgebreid te eten.
 De man, 67 jr., heeft in Frankrijk en Amerika (Boston) gewerkt in een bakkerij.
 De manier van leven in Amerika beviel hem niet. Daarom is hij weer teruggekomen naar Portugal.
 Hij heeft een gehandicapte zoon José van 31 jaar. José is vaak ondeugend, maar heeft verder geen enkele taak.
 De ontmoeting op het grasveldje met deze hartelijke gulle mensen onder een koesterend zonnetje voelt als een luchtig geluk.
 De mondharmonicamuziek past bij deze sfeer.
 Ik laat aan José zien hoe hij op een trompetmondstuk muziek kan maken.
 Daverende pret. José, de clown, zet het mondstuk op z'n neus. Daarna proberen de anderen op het mondstuk te blazen.

ONDERWEG

Deze tocht voelt anders als de vorige. Ik weet nu dat er een eind aan komt. Vorige keer was het teruggaan moeilijk, alsof ik bang was iets te verliezen. Het eufore geluksgevoel is deze keer minder sterk. De vrijheid die ik ervaar tijdens het lopen en de ontmoeting met mensen voelt heerlijk aan. Al snel ontstaat er vertrouwdheid en intimiteit.

Eenzaamheid is een wonderlijk fenomeen. Tot nu toe heb ik het niet ervaren. De tocht is gevuld met verrassingen en ontmoetingen. Het lijkt zo compleet, dat er geen tijd is voor het besef van eenzaamheid.

Deze keer weet ik, dat het lopen een speciale en intense ervaring is, waar een eind aan komt, waarna ik thuis weer de draad moet oppakken.

In Rubiaes slaap ik in een hostel. Voor het eten moet ik nog vier km doorlopen en vervolgens weer hetzelfde stuk terug om te kunnen slapen. Ik krijg een stevig maal van bonen en vlees. Langzaam nader ik de grens van Portugal-Spanje.

Onderweg in een bar krijg ik een glas wijn aangeboden van een Portugese man, die in Frankrijk gewerkt heeft. Zijn kinderen wonen er nog, maar hij is op zijn zestigste jaar teruggekeerd naar zijn geboortestreek. Hij laat zijn verminkte hand zien. De helft van de hand is afgerukt bij een bedrijfsongeval.

De lucht is bewolkt en de heuvels zijn donker. Als ik de brug op de Portugees-Spaanse grens over de Rio Minho passeer ontdek ik rechts boven me op een heuvel de kathedraal van Tui. Pas later in het stadje zelf, ontdek ik dat daar ook mijn luxe onderkomen voor de komende nacht is.

Vanaf de grens begint het te regenen.

De herberg is gevestigd in een oud gerestaureerd pand naast de kathedraal.

Na een zoektocht naar de sleutel van de herberg belt uiteindelijk de dienstdoende politieagent de Proteccion Civil. Even later komen ze per jeep de sleutel brengen.

In de schakelkast worden alle knoppen omgezet, waarna ik uit 40 bedden mijn slaapplek kan kiezen.

In een zijkapel van de kathedraal houdt een priester een lezing ter voorbereiding van de Goede Week.

Het gouden altaar reikt tot aan het plafond. Enkele zachtrode kleuren komen extra tot leven binnen de gouden omlijsting. De priester achter een tafeltje leest zijn monoloog voor uit een bundel papiertjes die voor hem ligt. De voornamelijk vrouwelijke kerkbezoekers luisteren aandachtig. De priester lacht regelmatig om zijn eigen grapjes. Ik begrijp ze niet, waardoor het er eerder zelfingenomen dan humoristisch uitziet.

's Avonds na het eten wandel ik door Tui.

Bij terugkomst in de herberg blijf ik niet meer de enige pelgrim te zijn. Een groep schoolkinderen uit Porto zoekt doornat beschutting in de Herberg. Zij willen op de fiets naar Compostela rijden.

Midden in de nacht om 2.00 u. komt er nog een groepje van 4 vrouwen mijn slaapzaal binnen. Een lerares met 3 leerlingen Informatica uit Segovia willen tijdens de Semana Santa naar Compostela lopen en beginnen deze dag in Tui.

Wanneer ik de volgende ochtend vertrek hangt de lucht is vol donkere wolken .

De Segovian women en de schoolkinderen uit Porto zijn nog in diepe rust.

's Nachts heeft het hard geregend.

Het eerste stuk loop ik lichtjes door mooie stukjes natuur. Er worden veel nieuwe wegen aangelegd met zelfs omleidingborden voor de pelgrims.

Bij Porrino loop ik langs een groot industrieterrein. Er is een distributiecentrum van Citroen auto's en bedrijven die marmer en graniet verwerken. Blijkbaar wordt dit voor een groot deel gedolven uit een bergrots verderop. De jaarlijkse autokeuring gebeurt hier niet zoals bij ons in garages, maar centraal. Auto's rijden in een zestal rijen achter elkaar door een grote loods. Als op een lopende band worden ze op alle onderdelen gekeurd. Na ca. 10 km ben ik voorbij het rommelige Porrino.

Daarbij loop ik langs de autoweg.

Voor Redondela wordt de route weer mooi. Na een beboste heuvel kom ik in een ruime vallei. Langs de weg klim ik op een stapel boomstammen, zodat ik het verwerken van de stammen in een houtzagerij beneden me kan bekijken. Een man komt voorbij. Hij ziet er sjabbie uit ;een zonderling met een rafelige grijze baard . Het is een Ierse pelgrim onderweg naar Fatima. Hij is continu onderweg . Hij kan dan immers goed mediteren.

Met rechts naast hem de herrie van de zagerij en links de voorbijrazende auto's klinkt dit argument mij op deze plek wonderlijk in de oren.

HUIZEN:

Ik zie veel granieten woningen, die nog niet afgebouwd zijn en waar nog niemand woont.

Neemt men de tijd ervoor, of heeft het een speciaal doel, of is het een belegging?

Ook zijn er woningen, waarbij alleen de begane grond bewoont is en de eerste etage alleen nog een casco is. Soms is het ook andersom.

Naar Redondela is een pittig traject. Ik wil er een dag blijven hangen, maar hoor dan dat er een groep van 40 man in aantocht is. De volgende dag worden ze in de herberg verwacht. In de herberg ontmoet ik een Frans echtpaar dat ook gestart is in Porto. Het raadsel van de vrouw die voor me liep is hiermee opgelost.

Het echtpaar, Jeanne en Jean-Claude, heeft in Porrino in een hostel (30 Euro) geslapen. Er was volgens hen geen herberg.

Later arriveert het groepje uit Segovia. Ze hebben geen pelgrimspas, omdat ze daar eenvoudig niet bij hebben stilgestaan. Zelfbewust stappen de dames naar de plaatselijke pastoor en komen terug met zijn schriftelijke verklaring. Daarmee lossen ze het herbergprobleem op. Ze hebben op hun eerste dag een hele zware etappe achter de rug.

In een bar bestel ik een pelgrimsmenu. De wand achter de tap staat vol CD's, die getuigen van de muzikale glorie dagen van de eigenaar. Klassiekers als Syboney worden door hem vertolkt op een manier alsof Caruso herrezen is.

Wanneer ik wil afrekenen telt de man 10 Euro bij de nota voor een CD met zijn fletse foto erop. Hij krijgt van mij onmiddellijk zijn handel retour, waardoor zijn verzameling oude glorie gelukkig weer compleet is.

De volgende ochtend zit mijn linker voet vast. Na enkele oefeningen, massage en een half uur rustig inlopen is alles weer warm en voelt het gewricht weer soepel. Oppassen; het is een duidelijk signaal van overbelasting.

Voor Pontevedra kom ik bij de Ria de Vigo, een inham waar de zee het land instroomt.

In Pontevedra is een luxe herberg.

De groepjes beginnen onderling contact te krijgen. Het echtpaar uit Frankrijk en het groepje van vier uit Segovia, Anna, Kenia en twee andere studenten, wiens namen ik kwijt ben.

Later op de avond komt totaal uitgeput een groepje binnen. Het gezin van Tonny en Angeles met hun kinderen Angeles(13) en Dario(16) en een alleenstaande moeder Maria met haar dochter Laura(13)

WEEK 4 14 April - 20 April

Route + Overnachtingen:

Teo (herberg) - Compostela - Monto do Gozo (herberg) - Arzua (herberg) - Sobrado dos Monxes (klooster) - Miraz (herberg) - Vilalba (herberg)

's Ochtends wordt ieder wakker van het wekkertje van Jean-Claude.

De Segovian Girls zijn het eerst uit bed en spoeden zich richting Padron; een traject van zo'n 40 km.

Daarna start het Franse echtpaar, waarna vervolgens Vigo vertrekt.

Als laatste trek ik de deur van de herberg achter me dicht.

VAGEBOND

Zoals alle pelgrims ziet ook Jeanne er weinig charmant uit wanneer het regent. Als een vormeloze vuilniszak hangt de poncho over de bult van haar rugzak. Alleen de korte beentjes van de anders zo charmante blonde Jeanne zijn zichtbaar. Voorover gebogen knokt ze om de grote soepele stappen van haar man bij te benen.

Tijdens het lopen praten we regelmatig met elkaar. Jeanne is benieuwd naar alle details van mijn tocht.

Op een gegeven moment heeft ze haar conclusie getrokken. Met een misprijzende blik, maar ook met schitteroogjes zegt ze tegen mij resoluut in melodieus Frans: "Mais, tu es un vagebond."

Op deze Palmzondag vallen mistroostig de regendruppels continu uit de hemel. Mijn voedselvoorraad is op. Tijdens het lopen rijdt toevallig de bestelauto van een bakker langs. In elk dorpje zet hij een plastic tasje met stokbroden bij de voordeur neer of hangt het aan de deurknop.

Na ruim 2 uur lopen schuil ik op een overdekt podium op een driesprong.

Mensen uit de kerk lopen langs me met opgestoken parapluie en een palmtakje in hun hand. Het blijft de hele dag regenen.

Onderweg kom ik het groepje uit Segovia tegen. We lopen samen een stuk op.

Ze hebben het zwaar. Hun uitrusting is niet berekend op dit slechte weer. Toch lopen ze pittig door. Ze moeten een enorme conditie hebben.

Ik besluit om door te lopen tot Padron. Ik vind het toch gezellig om daar 's avonds weer bekenden te ontmoeten.

Nat, kreunend en kapot kom ik aan het eind van de middag in Padron. De verwachte herberg blijkt telkens een stuk verder weg te zijn.

Wanneer ik eindelijk de herberg binnenstap is er tot mijn verbazing nog helemaal niemand.

Tegenover de herberg in het park langs de Rio Ullo is kermis.
Het is een feestelijke scène met kleurige lichtjes , muziek en luidruchtige vrolijkheid.

JACOBUS

Het verhaal gaat dat Jacobus in Padron aan land ging om Spanje te bekeren. Ook zou het stoffelijk overschot hier aan land zijn gebracht.

De fles wijn tijdens de maaltijd 's avonds beukt er flink in. Na de zware tocht van vandaag is dat ook wel te voorspellen. Langzaam lijkt het of ieder om me heen in een dronkemansroes komt, behalve ikzelf. Het lijkt of er een scheiding ontstaat tussen mij en mijn omgeving, waarbij ik juist de details om me heen extra scherp lijkt te registreren.

Na deze troosteloze zware dag voel ik me wat triest en grommerig.

De baas van de bar dondert agressief alle afwas in de bak. Als toetje is er alleen Tarte de Compostela, waarbij ik een toon hoor van: " Opvreten of opdonderen!"

Ik probeer om geen verwachtingen koesteren, omdat ik ervaren heb dat dit averechts werkt en geen ruimte schept.

Toch zou ik het vanavond fijn vinden om het groepje uit Segovia weer te ontmoeten.

Naast de prachtige herberg in Padron lopen brede stenen trappen omhoog naar een groot monument; de kathedraal met een klooster. Op het plein voor de kathedraal kan ik de hele omgeving overzien.

Inmiddels zijn de kampioenen uit Segovia aangekomen. Hun natte kleding hangt in het trapgat te drogen. Ik bewonder deze sterke meiden, die ondanks hun matige spullen doorgebeten hebben en nu weer grappen maken tijdens het verzorgen van hun kwetsures.

Kenna heeft last van blaren en dreigt last te krijgen van tendinitis. Ze knipt de blaren weg en doet er second skin op. Het zijn veerkrachtige meiden die zich niet laat kisten. We hebben het gezellig met elkaar.

Ze staan enigszins sceptisch ten opzichte van het pelgrimeren.

Toch willen ze vragen aan Jacobus of hij zorgt dat Anna een vriend krijgt. Gekscherend alsof ze zich willen herstellen van een zwak moment, voegen ze eraan toe, dat ze ook willen vragen of Kenna Chinees zal leren. Ze zijn benieuwd naar mijn motieven.

Die maandag loop ik maar een kort stukje naar Teo. In een bar langs de weg drink ik koffie. Twee meisjes kopen er met glimmende oogjes en een kleur van opwinding snoepjes per stuk. Ze hangen over de toonbank en wijzen begerig de potten aan. Ze kennen de namen van het snoepgoed. Ik geef hun wat geld om het moment van verrukking te laten duren.

Het pelgrimspad in Gallicië loopt soms langs achtertuinen, maar ook langs autowegen. Het langsrazend verkeer bezorgt me een douche en zuigt mijn poncho mee.

Vandaag ben ik 3 weken op stap. Nu in Gallicië word ik weer verwend met luxe herbergen. Ik besluit om langs de kustroute te lopen naar Oviedo. Het weer is erg wisselvallig.

PELGRIMS

Regelmatig verschijnen in de Spaanse kranten artikelen over Pelgrims. Vandaag las ik een stukje met als kop: "Camino de Santiago is een goedkope vakantie."

Ik kan dit niet helemaal weerleggen. Het klopt ook, maar de Camino betekent voor mij meer dan dat.

Het is ook een tocht, waarin goede en zachte kanten van mensen elkaar raken.

De inzet van vrijwilligers maakt dit mogelijk.

In Gallicië is het anders van karakter. Dit komt ook door de luxe facilitering middels herbergen, hospitalero's die in dienst zijn van de gemeente en alle publiciteit.

De Pelgrimsstatus biedt mij een ander contact met de plaatselijke bevolking dan die van toerist of vreemdeling.

Vandaag, op het laatste traject naar Compostela genieten de meiden en maken er een behaaglijke luie dag van. Ze moeten nog een behoorlijk stuk lopen, maar hebben in het zicht van de finish lak aan alles. Ze hebben de vorige dagen te hard gesjouwd.

Kenna trekt met haar been, maar het maakt de pret niet minder.

Voor de herberg in Teo nemen we afscheid. Het groepje verdwijnt beneden in het dal tussen de bomen.

Het kost enige moeite om de hospitalero telefonisch vanuit een naburig cafe te bereiken. Hij heeft de sleutel van de herberg. Het is een zorgzame en vriendelijke man.

Ik geniet van de luxe; alleen in deze prive-villa in de heuvels.

Vanaf het terras klinkt beneden tussen het groen het geruis van een onzichtbare beek. Om me heen een opgewekt gezang van vogels; schapen tussen de fruitbomen op de groene hellingen. Verspreid in de vallei staan groepjes verweerde huizen en met erboven een zon die de donkere dreigende wolken tracht te vermurwen.

De laatste etappe voor Compostela. De plaats, het knooppunt van pelgrimswegen, de plek waar zoveel krachten aan zijn toegedicht, wil ik niet overwaarderen. Voor mij is het een overstap van de Portugese Camino naar de Camino del Norte. Mijn tocht door Portugal is voor mijn gevoel kort geweest.

Tegen de avond komt het groepje uit Vigo aan. De meisjes hebben last van blaren.

Tonny, een man van midden vijftig, heeft 6 maanden geleden een hartoperatie gehad. Hij is helemaal total loss; leeg, stuk, uitgeput. Onder aan de voetzool heeft hij een grote wond. Het lijkt me raadzaam dat hij enkele dagen stopt om te herstellen.

"Ondanks zijn gehavende toestand wil hij de volgende dag toch verder", zegt hij terwijl hij even later samen met z'n vrouw stevig zit te paffen.

In de vorige plaats Caldas de Reis heeft het groepje bij een klooster om onderdak gevraagd. Ze mochten er in een school slapen.

Het contact met zoveel verschillende mensen voelt snel eigen; alsof ik dagelijks nieuwe familieleden krijg. Het afscheid de volgende ochtend is warm.

Ik loop weer door de binnenweggetjes van Spanje. De gele pijlen zijn verbleekt. De Camino volgt de autoweg met langsschietend verkeer en gaat dan over in een pad door een groen gebied met trillers van vogels om me heen en Compostela in de verte.

Al vroeg arriveer ik bij de kathedraal. In de kerk bedank ik opnieuw voor alle goeds en de vele goede mensen die ik onderweg ben tegengekomen.

Voor de middag zijn er al veel toeristen in de oude stad, maar nog weinig pelgrims .

Na een bezoek aan de kathedraal haal ik de Compostela en informatie over de kustroute bij het pelgrimsbureau.

PELGRIM 1

Voor de Kathedraal is een Duitse fotograaf bezig met een project over pelgrims. Nuchter ben ik bereid om ook mee te werken. Wanneer aan mij de vraag wordt gesteld of de pelgrimstocht op mij invloed heeft gehad wordt ik onverwacht overmand door een emotionele golf waardoor mijn woorden blijven steken. Natuurlijk heeft de tocht een grote invloed op mij. Een Amerikaanse toerist stelt me even later dezelfde vraag en ook dan overkomt me weer hetzelfde.

Vanaf Santiago loop ik naar Monto do Gozo. Vorig jaar rustte ik doornat uit op dezelfde plek, de stenen trappen naast het busstation, waar ik toen mijn kleding in de zon kon drogen.

Uit een gevoel van nostalgie verorber ik nu op dezelfde plek mijn stokbroodje met tonijn.

In de herberg van Mt do Gozo, het laatste overnachtingadres voor pelgrims op de Franse Pelgrimsroute naar Compostela, is het druk.

Ik besluit om via Arzua naar Ribadeo te lopen langs de noordelijke route.

Met enkele andere pelgrims ga ik beneden bij een Pulperia eten.

Het is een bont maar boeiend gezelschap bestaande uit 2 Duitse ingenieurs, een hoofd van een school uit Australie en Hugh, een Engelsman uit Cambridge die onderzoeksteams traint voor Antarctica.

Door het ritme, de intensiteit en de volledigheid van mijn zwerversbestaan vergeet ik weer , ondanks mijn voornemen, naar huis te bellen.

Ik loop de noordelijke route in tegengestelde richting en passer de eerste twee dagen bekende plekken van mijn vorige tocht. Het weer is prachtig.

Hoewel ik Compostela slechts als een tussenstation beschouw, merk ik dat ik na deze stad krachtiger loop met een ruimer gevoel, alsof ik toch een mijlpaal heb bereikt. Ik besef pas nu dat ik het bijwonen van de pelgrimsmis in de kathedraal vergeten ben.

Tot Arzua kom ik veel buitenlanders tegen. Groepjes Spanjaarden, die tijdens vrije dagen in de Semana Santa de Camino doen, lopen tot laat in de middag door. Voor mijn tegendraadse koers is dat handig, omdat ik aan hen mijn route kan zien.

Gallicie wordt hier weer groener en lieflijker. In Arzua is de herberg vol. Met mijn 61 jaar ben ik de oudste pelgrim.

Voor mij wordt toch nog een bed gevonden. Ik slaap lits-jumeaux in een stapelbed naast Nicole, een jonge Belgische vrouw, yoga lerares en moeder van 3 jonge kinderen. Ze heeft zich een week losgemaakt van thuis voor de Camino.

Haar eerste kennismaking met de Camino ervaart ze als een teleurstelling. Tegen haar verwachting werd ze in de eerste herberg koel en anoniem ontvangen. Ze ervaart in de massa eenzaamheid. Ik herken er iets van. Juist buiten de massa ontmoet ik mensen. Het klikt tussen ons.

SNURKER

's Nachts schijn ik met mijn knipperlicht in het gezicht van een luid snurkende Spanjaard. (nooit heb ik een snurker zo'n lawaai horen maken) Uiteindelijk wordt hij wakker.

Mopperend sleept de zwaarlijvige man z'n matras naar de gang en slaapt daar ronkend verder. Ik voel heel vertrouwd de hand van Nicole op mijn arm en beschouw het als een bedankje.

Ik voel haar hand nog een keer, wanneer ikzelf blijkbaar ook snurk.

De volgende ochtend neemt Nicole afscheid. Ze gaat op weg voor haar laatste etappe.

Vanaf Arzua volg ik de afslag richting noordkust. Op deze Witte Donderdag zijn de wegen verlaten. De mensen slapen in hun huizen uit. Alleen de vogels laten zich horen.

Op kleine boerderijtjes is wel bedrijvigheid. Mensen werken op het land of verzorgen het vee. Met een kleine tractor wordt een voor in de grond getrokken.

De volgende man strooit mineralen over de grond, waarna de vrouwen achter hem het pootgoed, stukken aardappel, in de grond stoppen.

Op deze route ben ik weer de enige pelgrim en niet het schakeltje in een doorlopende pelgrimsketen.

Het landschap is afwisselend; weilanden, bossen met veel naald- en eucalyptusbomen. Wanneer ik de top van een heuvel bereik, zie ik beneden me Sobrado Dos Monjes in de vallei liggen. Het is een dorp met een groot klooster Santa Maria De Sobrado. Via een stenen toegangspoort bereik ik in het kloostercomplex. Voor 0,60 ct kunnen bezoekers hier rondkijken. De monnik die de toegangskaartjes verkoopt, beheert ook een winkeltje met souvenirs en andere zelfgemaakte artikelen. Vertrekkende bezoekers openen de toegangspoort en wijzen me de slaapzaal voor pelgrims.

SANTA MARIA DE SOBRADO

Het meer dan 1000 jaar oude klooster stamt uit de 10e eeuw, toen er een religieuze gemeenschap van nonnen en monniken was.

Het werd in 1142 geschonken aan Abt Peter (later aartsbisschop van Santiago) en de monniken van Claraaval door Graaf Fernando Perez de Traba en zijn nicht Urraca.

In 1498 werd de kloostergemeenschap samengevoegd met de Hervormde Cisterciencer Congregatie.

Gedurende de Middeleeuwen kon het klooster dagelijks ongeveer 8000 pelgrims herbergen. Daarbij voorzag men 300 pelgrims gratis van voedsel.

Van 1600 - 1700 werd het klooster verbeterd en uitgebreid

Op basis van een Koninklijk Decreet werden in 1834 de kloosterorden ontbonden. Daarna raakte het complex door verwaarlozing in verval.

In 1954 begon men met de restauratie.

In 1966 vestigde een kleine Cisterciencer communiteit uit de abdij van Viaceli uit Santander zich in Sobrado. Deze Benedictijnen zijn bezig met de restauratie van het klooster.

Hier lig ik alleen in een ijskoud kloostercomplex, terwijl ik de vorige nacht nog in een volle en benauwde slaapzaal naast Nicole lag.

In het grote stenen complex is weinig leven te bespeuren.

Broeder portier wordt volgens een briefje pas om 16.00 u. weer wakker. De pelgrimsvleugel is naar buiten afgesloten door een massief traliehek.

Achter de granieten kantelen koester ik me buiten in het zonnetje en geniet van het uitzicht over het groene Gallicië met speelgoedkoetjes in de weilanden en erboven een lucht met witte bolle blauwgrijze wolken.

Er zijn momenten waarop ik me afvraag wat me toch bezielt om dit te ondernemen.

Er volgen echter telkens onverwachtse verrassingen, waardoor deze vraag overbodig wordt.

Flarden van gezang dringen door tot in mijn slaapzaal. Wanneer ik op zoek ga naar de bron van het geluid, beland ik in een kapel met zingende monniken. Tot mijn verwondering staat er tussen de kring met witte pijen ook een vrouwelijke monnik.

De kapel is op deze Witte Donderdag gevuld met bezoekers. Evenals vorig jaar in het klooster van Oseira voel ik me hier overweldigd door de sfeer.

Ieder steekt een kaarsje aan en loopt in processie door de gangen op de eerste verdieping boven een rechthoekige binnenplaats..

Indrukwekkend en apart is de devotie, die tussen deze oude muren een extra historische dimensie krijgt. Opzij door de boogramen zie ik het voorste deel van de processie aan de overkant achter de ramen langstrekken.

Even later stap ik in het dorp een bar binnen. Hier voel ik me weer los en uitbundig. Ik kijk met genoegen naar een tafeltje waar bejaarden fanatiek kaartspelen. Na een vlot ritmisch muziekje op mijn mondharmonica, volgt als reactie het geklap van een 88 jarige man, die met krachtige stem een Gallicisch lied zingt. Ik voel me welkom.

's Nachts hangt er in het klooster een geheimzinnige sfeer. Een bleek licht hangt in het nu kille spookkasteel.

's Ochtends op Goede Vrijdag sta ik weer klaar om te vertrekken.

Eerst ga ik naar de kapel. Tijdens de plechtigheid word ik net als het vorig jaar in het klooster van Oseira geraakt door emoties. In de kapel is het helemaal donker. Het gezang van de in witte pijen gehulde monniken stijgt op tegen het gewelf en mengt zich tot een sonore warme

klank .

Wanneer ik hierna wil vertrekken besluit ik impulsief bij de poort om aan de bel te trekken. Ik wil graag afscheid nemen van de monniken om hen te bedanken. Een monnik komt naar me toe en belooft de portier te waarschuwen.

In plaats van de portier verschijnt de vrouwelijke monnik. Met haar praat ik over mijn tocht, waarbij ik mijn verwondering uit over de normatieve opvattingen waarmee de katholieke kerk zich manifesteert. Deze Benedictijnen reageert met warmte en haar antwoorden getuigen tot mijn verwondering van zeer eigentijdse opvattingen.

Ze biedt me aan om een extra dag te blijven.

De rugzak gaat weer op zijn oude plekje naast mijn bed en ik fantaseer over de andere 7999 pelgrims, die hier in de middeleeuwen op dezelfde dag zouden hebben geslapen.

PELGRIM 2

Ook bij deze tweede tocht voel ik me lekker in mijn vel. Basic life; een simpele leefwijze; iedere dag buiten leven met talloze momenten van verwondering. Ik voel me herboren worden in een weldadige rust, met een nieuwe helderheid in denken en waarnemen.

Ik voel me weer opgeladen. Facetten van mezelf komen hier onbelemmerd tevoorschijn. Dit ben ik ook , los van alle ontstane patronen en vaste relaties in mijn bestaan.

Ondanks een zekere gewenning blijf ik verbaasd over de privileges in de vorm van herbergen, welke een pelgrim geniet. Welke belangen zijn debet aan deze bevoorrechte behandeling?

Bij mijn buurman, broeder portier, haal ik een stempel . De monnik, een goedgevoelde bonk, speelt een CD met Frankensteinmuziek en warmt zich aan de 3 elektrische straalkachels om hem heen.

Hier overkomt me een gevoel, waar ik geen grip op heb, maar waar ik me wel lekker bij voel. Alleen sta ik in de enorme grote lege kerk (wordt gerestaureerd), donker, imposant, hoog, overal bewerkt. Vaag doet de vochtige verweerde stenen ruimte me denken aan een Aztekentempel. Ik pak mijn mondharmonica en koester me aan de illusie dat mijn klanken zich mengen met de muziek die hier in al die afgelopen eeuwen heeft geklonken.

Buiten regent het. Op de vierkante binnenhoven klettert het water vanaf de daken in de vier hoeken met een harde volle straal omlaag.

De Benedictines, een Française, leidt me rond door het oude gedeelte van het complex.

Ik vind haar heel aardig. In het imposante gebouwencomplex wonen 30 monniken.

De vrouwelijke monnik, haar naam geeft ze niet prijs, zorgt ervoor dat ik alle Paasrituelen kan bijwonen en kan aansluiten bij de interne gasten, die hier tijdens de Goede Week logeren.

Ik wil hier graag nog een dag blijven. Met een zoen neem ik afscheid van mijn lieve maar anonieme gastvrouw. Die dag zwerf ik rond door het complex.

Mijn slaapvertrek is ijskoud. Het is een zinloze verspilling om in deze grote stenen ruimte de elektrische kachels aan te zetten.

Wanneer ik voor het ontbijt de eetzaal met ca. 40 gasten binnenkom, leidt een monnik mij naar mijn plek. Er zijn alleen Spaanse gasten; veel mensen uit het onderwijs. Snel voel ik me thuis tussen hen. Mijn tafelgenoten dringen bij mij aan om flink te eten, want het lopen vraagt volgens hen veel energie.

ZOVEEL GOEDS

" Waardoor kom ik tijdens mijn tocht zoveel goeds tegen?" vraag ik me met een gevoel van plezierige verwondering af. Enkele stukjes van de puzzel bestaan uit het niet verwachten, niet alles tevoren weten en vooral het plezier in en belangstelling voor elkaar.

In de eetzaal klinkt applaus na mijn stukje mondharmonica-muziek. Het lijkt me leuk om ooit met enkele muzikanten rond te trekken en muzikaal overal mensen te kunnen begroeten en te bedanken.

Tijdens de Vespers onderga ik de balsemende ceremonie als weldadig. Mijn gedachten dwalen naar mijn gezin en familie. Beelden, ervaringen en ontmoetingen van mijn tocht spelen door mijn hoofd.

Mijn Franse Benedictines is na ons laatste warme afscheid weer teruggekeerd in haar ascese. Tijdens de liturgie loopt ze in zichzelf gekeerd, als een wassen beeld tussen de andere monniken.

Ondanks mijn respect voor de integriteit en leefwijze van de monniken, kan ik niet begrijpen hoe mensen afstand kunnen doen van de diep menselijke behoefte aan aanraking en de koestering van het lijfelijke contact.

Het afscheid van de interne gasten is heel hartelijk.

De slaapzaal stroomt tegen de schemering vol met doornatte uitgeputte pelgrims.

Mexicanen met loodzware doornatte gewatteerde kleding; een Spaans stel op reis naar Rome of Istanbul.

“We zien het nog wel” vertelt de jonge vrouw. Ze is het lopen al beu en van plan om te gaan liften.

De stapelbedden op het bovenbalkon van de slaapruijnte worden gebruikt door een groep Spaanse pelgrims.

's Ochtends bij mijn vertrek slaapt ieder nog vast.

Ik neem afscheid van een monnik, die bezorgd informeert naar de andere pelgrims. Hij wil geen geld van me aannemen.

Het weer in Gallicië blijft zeer voorspelbaar: regen....., maar geeft voor dit ongemak mooie tinten groen in het landschap cadeau. Het golvende landschap, aanvankelijk gehuld in nevelsluiers, toont telkens nieuwe verrassingen wanneer de nevel zich terugtrekt.

De stilte wordt doorbroken door het geluid van de koekoek, het gezang van vogels en het blaffen van waakzame honden.

Vanaf Sobrades wordt de pelgrimsweg gemarkeerd door de bekende schelpen.

Vanaf Compostela heb ik de goede route gevolgd, ook met behulp van mijn kompas. Vandaag betaal ik de rekening voor de hierop gevolgde zelfoverschatting en mijn dromerige ontspannen toestand tijdens het wandelen.

Ik heb de verkeerde route (Ruta Interior) richting Lugo genomen en niet richting kust (Ruta del Norte of del Costa). Na deze constatering ga ik in een bushokje eten en neem de schade op. Wel volgt er een gezellig praatje met een voorbijganger, maar helaas blijkt dan ook nog dat m'n nieuwe schoenen van binnen nat zijn.

ZWERVER

Binnenkort neem ik de draad thuis weer op. Het is een verschil met het simpele leven hier. Nooit nadenken over welke kleren ik aanmoet, alle voedsel is prima. Het is een bestaan met beperkte keuzes, maar met een grote vrijheid. Ik ontmoet veel mensen; kontakten die eigen, vertrouwd en dichtbij voelen. Men vraagt waar ik woon, waarom ik loop en waarom alleen, ben je getrouwd, heb je kinderen, wat doen ze en wat vinden ze ervan dat je alleen loopt.

Het kost me veel extra kilometers om de volgende herberg in Miraz te bereiken.

Behulpzame mensen wijzen me aan het eind van deze middag de weg en schatten in dat het nog maar vier km is.

Vier km verderop krijg ik te horen dat het nog eens vier km. lopen is en op het moment dat ik verwacht eindelijk aan te komen vertelt men dat ik nog eens vijf km moet gaan. Een zekere boete was gepast voor mijn lichtvaardigheid, maar vandaag voel ik me flink gepakt.

Miraz is een leeg keuteldorpje met een klein cafeetje, waarin de dorpsbewoners zich lijken schuil te houden.

Na een pils krijg ik van Pedro, een pelgrim die voor mij aankwam, de sleutel van een verwaarloosd huis. Pedro uit Murcia loopt elk jaar alleen een stukje van de pelgrimsroute.

Zijn vrouw en kinderen geven de voorkeur aan het strand van de Middellandse zee.

In het café regel ik een stokbroodje met gebakken ei, chorizo en queso. We liggen beiden tijdig in bed, want Pedro wil doorstomen naar Compostela.

Ik herken bij hem dezelfde barse trekjes als Luis, de pelgrim uit Baskenland met wie ik vorig jaar een maand samen heb gelopen.

Ondanks de nevel en de druilerige regen is het traject van Miraz naar Baamonte geweldig mooi.

Op deze eerste Paasdag bloeit de brem in een uitbundig gele kleur en vormt een prachtig contrast met de sombere donkere naaldbomen, waartussen een grijze rag van nevel hangt.

Sinds gisteren testen de honden hun aanvalstechnieken op mij uit. In deze streek lopen de honden los en beschouwen de weg als hun domein. De herdershonden, die gebruikt worden om koeien te drijven benutten deze vrije dag ook zinvol. In hun vak hebben ze geleerd om met elkaar iemand van achteren te benaderen vanuit de dode hoek.

Ik vind het niet leuk, maar soms als hun baas in de buurt is komen ze vreedzaam aan me snuffelen.

Het pelgrimspad kronkelt door prachtige kleine gehuchtjes en loopt soms langs de autoweg.

In de verte herken ik een tegemoetkomende truck van Vos uit Oss.

Zwaaïen, claxonneren en knipperende schijnwerpers. Een warme golf door mijn lijf m'n gedachten dwalen weer even naar huis.

Mijn kompas heb ik nu tevoren op de wegenkaart ingesteld, zodat me geen grote vergissingen meer overkomen.

Vilalba, een grote plaats doemt hoog voor me op. Ik ben moe en stap een café binnen, naar ik inschat vlak voor het plaatsje.

Zondag is in de meeste dorpjes kroegendag waar op het eind van de middag alles al is gezegd. Als ik binnenstropel komen de gesprekken weer op gang en na de mondharmonica komt er stemming. Na enkele wijntjes worden ook hier de beruchte 4 km. weer genoemd en na een korte pauze doet de hulpvaardige barman er nog eens 4 km extra bij, want de herberg ligt buiten de plaats. Tot slot blijkt dat er ook geklommen moet worden.

Ik reageer alsof mijn doodvonnis is gevelde. Geen mededogen als reactie, integendeel, men vindt het grappig.

Vilalba is een wat karakterloze plaats met een lange winkelstraat en straten met flats. Buiten de plaats een stuk verderop staat naast het gebouw van het Cruz Roja een moderne nieuwe herberg, beheerd door de Proteccion Civil.

Ik slaap alleen in het gebouw. 's Nachts kan ik bijna niet meer de trap aflopen, vanwege het vastzitten van mijn linkervoet. Een oude kwaal (verbrijzeld hielbeen) protesteert weer opnieuw na de belasting van de afgelopen dag.

WEEK 5 21 april - 28 april 2003

Route + Overnachtingen:

Abadin (sporthal) - Mondonedo (herberg = huisje) - Lourenza (herberg) - Ribadeo (herberg) - La Caridad (herberg) - Almuna (herberg) - Soto de Luina (herberg = oud schoolgebouw)

De volgende dag kom ik langs nostalgische plaatjes als uit een oude wereld.

Verspreid liggen hier kleine boerenbedoeninkjes met verderop aan de horizon de contouren van heuvels. Slingerende paadjes krullen zich door het landschap. Soms breekt de zon door de bewolking heen.

Mijn noodvoorraadje eten is op. Bij een bakker koop ik een dampend warm broodje.

Onderweg ontstaat vaak een gezellig praatje in een dorpje of in een cafés. Soms reageren de mensen verbaasd tegen elkaar van: " Hij begrijpt ons goed." Ik ervaar het als een groot compliment.

De verkeersweg loopt dwars door het plaatsje Abadin.

De sleutel van de sporthal komt pas na enig zoeken in de plaatselijke kroeg voor de dag.

Ik slaap in een kleedkamer van deze sporthal. Als ik in de schakelkast de knoppen omzet baadt de grote hal in een hel licht. Ook het scorebord is verlicht; stand 0-0

Over de netten van een goal hang ik mijn wasgoed te drogen. Achter de bestuurstafel , met m'n voeten op het tafelblad, overzie ik het speelveld onder het genot van pils en olijven.

FINALE

Het weer naar huis gaan komt dichterbij. Een jaarlijkse tocht is leuk en ook goed voor mij. Het is een periode waarin ik kan leven zonder de druk van verwachtingen. Wat ga ik straks doen? Lopen langs pelgrimsroutes? GR wandelroutes ? of helpen in een ontwikkelingsproject?

In het dorp ontmoet ik een Spaanse man, die in Eindhoven bij Philips heeft gewerkt.

Hij worstelt zich door de Nederlandse taal, terwijl hij gestaag doordrinkt. In een eetzaal waar voor 72 mensen is gedekt, wordt het avondeten voor mij alleen opgediend. Het befaamde Menu del Dia smaakt prima. De volgende ochtend ontbijt ik in de te grote ijskoude sportzaal, waar een vogel tussen de spanten voor enige afleiding zorgt.

Buiten hangt de volgende ochtend een koude nevel. Eerst volg ik de verkeersweg tot er een bord in de berm staat van de Camino. Omdat ik terugloop moet ik de tegengestelde richting volgen, dus sla ik het pad in aan de andere kant van de weg.

De opkomende zon met de nevel tussen de bergen zorgt voor een mysterieuze sfeer.

Bij een lange afdaling voor Mondonedo voel ik me weer als een klein figuurtje wandelen in een kerststaldecor; in de verte enkele huisjes als elfenbankjes tegen de bergwand gekleefd; het heldere gezang van vogels; geluid van blaffende honden, dat overal weerkaatst wordt. Op mijn pad dartelt een jong veulen wat schrikt wanneer het mij ontdekt en zich naar moeder merrie spoedt. Het pad blijft omlaag slingeren waardoor aan de film met geweldig mooie gevarieerde beelden geen einde lijkt te komen. Bergterrassen en minuscule koetjes tegen de heuvels; een verschoten oud kerkje met een kerkhof; de vervallen resten van een kalkoven; een verlaten marmerfabriekje. Plots loopt er naast me een oude vrouw. Waar ze vandaan is gekomen weet ik niet. Ze was er ineens, alsof ze in deze prachtige eenzaamheid tevoorschijn is getoverd. We lopen samen gezellig pratend op tot het volgende dorpje.

Tot mijn verbazing kom ik even later een vijftal jonge Portugese pelgrims tegen. Pelgrims zijn op deze route in deze periode schaars. Ze zijn vertrokken uit Ribadeo. Ze vinden mijn tocht geweldig; een prestatie voor iemand van 61 jaar.

PRESTATIE

Als mensen horen over mijn tocht reageren ze vaak met bewondering. Regelmatig vallen er dan begrippen als sterk en kampioen. Voor mijn tochten bewonderde ik op deze manier ook mensen die dergelijke tochten ondernamen. In werkelijkheid is de prestatie te vergelijken met iemand die elke dag arbeid verricht. Bij lopen kan de afgelegde afstand echter achteraf gemeten worden. Bij dagelijkse arbeid is dat minder zichtbaar of concreet. Ook valt me op, dat mensen meer bewondering hebben voor wat ze bij een ander zien, dan wat ze bij zich zelf (niet) zien.

De omgeving is schitterend en boeit me dusdanig, dat ik nauwelijks oplet of ik de juiste route volg.

Zo zie ik onder me ineens Mondonedo verschijnen, een mooie plaats met centraal de oude imposante kathedraal.

In het oude gedeelte van het dorp zijn smalle straatjes, als in een film van Pinocchio, waar auto's en kleine tractoren behoedzaam doorheen rijden. Voor de kathedraal op het dorpsplein wordt ik welkom geheten door de wonderlijke Merlijn.

MERLIJN

Merlijn is een goedgezonde zonderling, die zich vereenzelvigd met vreedzame en romantische zaken. Daarvoor heeft hij een wonderlijk museum in het centrum tegenover de kathedraal, waar hij zijn belevingswereld toont. Het lijkt alsof hij op die manier het contact met anderen onderhoudt.

Deze keurige burgerman identificeert zich met de tovenaars Merlijn. Ik krijg een kleurige foto van Manuel alias Merlijn met een persoonlijke boodschap en allerlei goede wensen aan Terie.

De medewerkster van het VVV is behulpzaam en belt voor mij de politie om de sleutel te vragen van de herberg. Met een politieauto word ik naar de herberg buiten het dorp gebracht. Het is een oud knus stenen huis tegen een berghelling voor mij alleen. Buiten is het warm, binnen koud. Ik zet alle luiken en de forse driedelige voordeur open om enige warmte binnen te krijgen.

Ik loop terug om het dorpje te bewonderen. Op een bankje op het plein voor de kathedraal praat ik gezellig met enkele mensen uit het dorp.

Tijdens de terugweg klinkt in de bergen een gerommel van naderend onweer. Net op tijd ben ik terug in mijn massief granieten onderkomen om er te schuilen. Buiten klettert de regen en stuitert de uiteenspattende hagel op straat. Na een harde klap van inslaande bliksem gaan alle lichten uit.

Achter de openstaande deur bewonder ik het spektakel buiten onder het genot van een glas wijn.

Wat voel ik me lekker hier.

's Avonds brouw ik mijn eigen prakje. Op deze geweldige dag voel ik me een bergbewoner, knus verschanst in mijn primitieve maar solide hok.

De volgende dag bereik ik even na 12 uur Lourenza. Via een smal veldweggetje loop ik omlaag naar het dorpje beneden in het dal. Halverwege de helling stop ik om in alle rust alles beneden in me op te kunnen nemen. Ondertussen eet ik brood met tonijn. Details beneden me in het dorp kan ik horen en zien; stemmen van mensen die als kleine poppetjes door de straatjes lopen; gebler van schapen in de stal; grazende koeien op een helling. De kerkklokken weerklinken door het dal.

KAPPERSZAAK

De kapperswinkel in Lourenza bestaat slechts uit een langwerpige gang. Binnen tegen de zijmuur staat een lange bank. De kappersstoel is van herkomst Amerikaans uit 1932.

De kapper, een magere man met bril, draagt een blauwe stofjas. Zijn gezicht staat meestal in een onberispelijke neutraalstand. Ondanks de schappelijke prijs van 4 euro voor een beurt, komen er maar weinig klanten. Meestal zit de kapper in een van de Amerikaanse stoelen, die hij een slag gedraaid heeft, zodat alles op straat kan volgen. Mannen uit het dorp gaan naar de kapper voor een praatje. Daardoor is de bank vaak bezet, terwijl de kappersstoel leeg blijft. Regelmatig bukt men zich voorover tijdens het praten om de straat af te speuren.

Wanneer ik door het dorp wandel staat steevast in het gat van de kapperszaak de kapper tussen de andere mannen. Dit gezapige beeld wordt verluchtigd met het uitdagende bloot van dames op de omslag van De Penthouse en andere vakbladen, die buiten in rekjes voor de winkel staan.

Bij mijn vertrek neem ik nog apart afscheid van de inmiddels vertrouwde kapper.

Deze keer heeft hij wel een klant. De kappersstoel staat tijdens het knippen gericht naar de straat, terwijl om hen heen enkele hangouderen vergaderen.

Er staan veel woningen in het dorp leeg. De eigenaars hebben hun huis verlaten voor werk in de visserij of in fabrieken in Vigo of Ribadeo.

In de kerk fotografeer ik een rij collectebussen. Men kan er premie betalen voor de eeuwige zaligheid, voor diverse heiligen, voor het brood van de armen enz.

's Avonds arriveert Ignace, een Belgische pelgrim, die per fiets zijn pelgrimstocht maakt. Hij ervaart op sommige pelgrimsroutes iets sacraals en spiritueels. Resoluut constateert hij dat de Ruta de la Plata hoewel mooi, toch geen originele pelgrimsroute is. Hij praat over energieplekken, geesten van de overledenen, tekenen van Kelten en is gefascineerd door de Tempeliers. Lyrisch praat hij over het traject Arles-Somport.

Tot laat in de nacht praat Ignace over zijn verleden. Hij is een intelligente jongeman, die zich van thuis heeft losgemaakt omdat hij zich er onbegrepen en onveilig voelt. Hij tracht een eigen thuis te bouwen van mystiek, spiritualiteit en andere plekken van energie. Het zijn de onzichtbare bronnen die hij zoekt.

Twee maal heeft hij in de winter de Camino gedaan zonder een cent op zak.

Ik luister en reageer weinig; het is zoveel.

Ignace lijkt een talentvol, maar vooral thuisloos gekwetst kind, dat een veilig onderkomen zoekt in hogere elementen, maar zijn gewenste huis niet bereikt.

De dag hierna volgt een lange klim naar Carbarcos.

Boven gekomen ontdek ik tussen de bergen een glimp van de spiegelende oceaan.

Ik riskeer het niet om via de bospaadjes te lopen. Er zijn te weinig aanduidingen en ook mijn kompas kan de loop van de bergen voor mij niet voorzien. Zodra het landschap vlakker wordt verschijnen de gebukte poppemensjes die hun land bewerken.

Vanaf Lourenza lopen er twee routes naar Ribadeo.

Per ongeluk beland ik op de langste route.

Mensen raden mij aan om over te stappen naar een kortere route via de autoweg.

Desondanks kies ik toch voor de binnenweggetjes en de beloning volgt. Ik voel me los en opgenomen in de natuur. Duizenden eucalyptusbomen met dunne rechte stammen en aan de top wat gebladerte afgewisseld door frisgroene weilanden. In het dal is volkomen stil. Alleen de zachte bries en het getjilp van enkele vogels is hoorbaar. Mijn rugzak en een appelboom in volle bloei met zachtroze bloesem vormen samen een fauteuil waarin ik kan zitten om te eten. Bonte en lichtbruine koeien liggen loom in het gras. De slingerende weggetjes lopen naar de spaarzame granieten huizen.

RIAS

De Rias Altas in Gallicie zijn te vergelijken met de abers aan de kust van Bretagne en Wales. Deze getijdenrivieren zijn ontstaan door het beuken van de golven tegen de kust, waardoor de bestaande rivierdalen zijn uitgehold en verbreed. Zuidelijker zijn er de Rias Bajas.

Ruim 8 km voor Ribadeo is de hoge brug over het water al zichtbaar. Het lijkt alsof het laatste stuk daardoor nog langer is. In een park in Ribadeo vraag ik aan enkele gepensioneerd mannen de weg naar de herberg. Een van hen brengt me naar de herberg en belt de politie voor de sleutel. Het is een pracht Albergue met uitzicht over het water. Later op de avond komt nog een jong Frans echtpaar binnen. Op de fiets maken ze de pelgrimstocht. Ze willen ook verder fietsen langs de verdere kust tot Compostella. Over de breedte van het water hangen dreigende lichten. Een foto maken is hier zinloos; dit grootse panorama is niet vast te leggen.

Vanaf Ribadeo loop ik in het begin langs de autoweg. Later kan ik uitwijken naar landweggetjes. Er staan enkele fletse gele pijlen, maar ook roodwitte GR tekens. Het voordeel van GR tekens is in mijn geval, dat ze ook de route oostwaarts aangeven. Voor La Caridad loop ik vast in een poging om een grote bocht af te snijden en moet terug langs een zeer steile helling. Een bezoekje aan de bejaardensoos van La Caridad mondt uit in gezellige gesprekken. Het is een wederzijdse kennismaking met goedge grapjes over en weer. Ook ontvang ik tips over het eten " Buen Y Barato." Wanneer tegen 5 uur alle oudjes binnen zijn, worden er groepjes van vier gevormd voor het kaarten. In een druk café wordt cider geschonken. In Asturias is het de gewoonte om de cider liefst zo hoog mogelijk in het glas te laten kletteren. Meer geroutineerd is het om daarbij niet naar het glas te kijken. Helemaal topklasse is het om het glas laag achter tegen de rug te houden en de cider over de schouder in het glas te mikken. Mijn belangstelling voor deze demonstratie wordt beloond meteen glas cider.

In de herberg slaap ik eerst alleen. 's Nachts arriveert een groep jongeren uit Pontevedra. De volgende ochtend zullen zij in het dorp een accordeonconcert geven.

WIJSHEDEN VAN DE BARMAN:

Navia: Je vrouw moet ook Spaans leren, anders vertrouwt ze niet wat jij zegt, wanneer jullie hier later samen rondreizen.

Zaterdag wandel ik langs de verkeersweg naar Luarca. Het is rustig op de weg. Op deze manier lopen voelt kaler aan dan het wandelen via binnenwegen.

In Asturias vloeien zee en bergen in over elkaar. De bergen laten vaak nog een strook groen vrij, waar ruimte ontstaat voor dorpjes en wegen. Paden en weggetjes kruipen omlaag naar stranden en campings langs de baaien.

Drie rugzakkers, twee Belgen en een Zwitser, komen me tegemoet. Het blijken tot mijn verbazing ook pelgrims te zijn. Volgens hen loop ik in de goede richting.

Langs glooiende weilanden loop ik omhoog, waar ik plots de rand van een dal bereik. Luarca verschijnt als een verrassing beneden me. Het ligt er als een grote diepe kuil, met op het laagste punt een haventje. De wanden van de kuil zijn bezet met huisjes. Een smal weggetje slalomt tussen de woningen omlaag naar het haventje.

Het water uit de rivier wordt door het afgaande tij naar zee gezogen.

Ik rust even uit in het Hogar Del Pensionistas. Het podium wacht op een groepje gaita-muzikanten (doedelzak)

Aan de andere kant van de kuil moet ik weer naar omhoog naar de bovenrand lopen. Telkens sta ik stil om alles achter en beneden me te kunnen bewonderen. De volgende Albergue in Amuna ligt aan de voet van de bergen. Ik rust er buiten heerlijk en geniet van het geweldige uitzicht.

Tegen de avond hangen er boze donkere wolken boven de bergen. Boven zee is de lucht betoverd met zachte roze kleuren.

Even later maakt het luide geknetter van een brommer een eind aan mijn gemijmer.

Dorpsjeugd claimt de herberg als hangplek.

's Avonds kan ik alleen eten in een duurder grilrestaurant, waar de zoete swing van saxofoonmuziek op de achtergrond nog het meest smaakvol is.

Ik loop hierna voornamelijk verder over het asfalt.

De volgende herberg ligt 43 km verder. Het weer is prima. Vandaag is het een taaie tocht.

De pelgrimsroute loopt hier via de voormalige verkeerswegen vol haarspeldbochten.

Inmiddels zijn deze wegen vervangen door nieuwe autowegen, die bijna recht door het landschap snijden.

HOOGTE

Wanneer ik op de hoge viaducten van de nieuwe autoweg langs de reling sta en in de diepte kijk bekruipt me een gevoel van suïcidale koketterie. Het is de spanning tussen de neiging om over de rand te stappen en omlaag te zweven en de angst dat het gebeurt.

De afstanden via de oude wegen zijn veel langer. Onderweg probeer ik met behulp van mijn kompas langs een bergweggetje op de kortere autosnelweg te komen. Langs doornstruiken bereik ik de rand van een haast verticale rotswand en zie beneden me de autoweg die in de rotswand is uitgehakt. Doornat van het zweet zit er niets anders op dan teruglopen.

ETEN

Moe besluit ik om op een parkeerplaatsje te pauzeren. Voedsel en water is op. Op een lege parkeerplaats stopt een echtpaar uit Santander. De vrouw wijst haar man naar de bank naast mij. Ze zijn samen op bezoek geweest bij haar moeder in Gallicie. Ze hebben allerlei home made voedsel meegekregen. De vrouw pakt haar tas uit en ik moet dan voelen hoe zwaar het zelfgebakken brood wel is. Na een dikke homp brood geeft ze mij chorizo, ham, kaas en een sinaasappel. Het is teveel en te stevig om allemaal op te kunnen.

Na een lange dag lopen bereik ik afgepeigerd het schitterende dorp Soto de Luina in een vallei tussen de bergen. De accommodatie in het dorpje wijst erop dat men hier veel toeristen verwacht. Als sobere pelgrim val ik uit de toon. De herberg is gevestigd in een oud fraai schoolgebouw. Met zijn zachte kleuren en sierlijke vormen is het een waardige concurrent van het luxe hotel aan de overkant. Stapelbedden staan in een hoog ruim klaslokaal. Wanneer ik later onder het genot van een biertje door het raam van de plaatselijke kroeg naar buiten kijk zie ik in de lucht de enorme overspanning van het hoge viaduct. Kolossale hoge poten schragen de brug. Auto's kruipen erover als trage mieren.

De volgende ochtend schrik ik wakker door het openslaan van een raam. Er staat een harde warme wind. Ik wandel over de slingerende wegen door de dalen. Het smalle spoorlijntje verdwijnt tussen de bergen en loopt over hoge ranke spoorviaducten . De imposante viaducten van de nieuwe autoweg reduceren deze knappe oude bouwwerken tot miniaturen.

VASTHOUDEN

Ik besef steeds sterker dat het einde van mijn tocht nadert. Thuis wil ik alle ervaringen weer terughalen via foto's, een verslag en de herinneringen. Tijdens de tocht leef ik met de dag, waardoor de gedachten aan de voorbije dagen snel vervagen. Mogelijk zullen de beelden later een positiever beeld tonen, omdat ik met de camera vooral mooie plaatjes probeer te maken.

Rond half twee kom ik op een heuvel een restaurant tegen.

Binnen is het hectisch; dravend personeel, een regelaar, gasten die binnenstromen, chauffeurs en werklui Allen willen gelijktijdig eten.

Primero, segundo, postre, pan y vino, allemaal in een rap tempo afgeraffeld en geserveerd voor 6 euro.

Binnen een half uur is iedereen klaar en stapt op. Net als in het restaurant op De Hondsbeg in Nederland, mijn oude werkplek, gaat daarna het restaurantpersoneel aan tafel.

Wanneer ik vertrek staat er buiten een harde koude wind, terwijl ik slechts in een hemdje loop. Mensen in Asturias noemen het de koude wind uit Gallicie.

Boven op een groot viaduct kijk ik omlaag. Het is alsof ik plaatjes in een prentenboek bekijk.

Roze pannendaken van wrakke bouwsels; een vrouw die de herdershond losmaakt van de kettig. Het dier springt vrolijk rond. Het vrouwtje strooit graan in het kippenhok en vult de bakjes bij van de duivenkooi. Een boer verzamelt het gemaaid gras en laat symmetrische ronde cirkels achter zich in het groene weiland. Op een veldje met groenten werkt een gebogen figuur. Elk plaatje is een apart verhaaltje.

LOPEN:

Aan het begin van de dag protesteren m'n benen nog, wanneer ze na een nacht van rust weer aan het werk moeten. Op een gegeven moment bewegen ze automatisch.

Na een stevig maal met overvloedig gebruik van wijn duurt het opnieuw even voor ze weer helder en lustig in hun vaste ritme zijn.

Lopen is een heerlijke wijze van reizen.

Voor mij geldt de stelling:

De snelheid van bewegen is omgekeerd evenredig met de intensiteit van beleven.

WEEK 6 28 april - 3 mei

Route + Overnachtingen:

Aviles (herberg) - Oviedo (herberg 2 dagen) - Eurolines (Oviedo-Brussel) - Eurolines (Brussel- Breda) - Trein (Breda- Oisterwijk)

Aviles ziet er van veraf uit als een smoezelige fabrieksstad. Rookwolken stijgen op boven de hoogovens en andere chemische fabrieken.

Dicht bij het oude centrum vind ik de herberg. Ik slaap hier een op twintig; als enige pelgrim op twintig lege bedden.

In de herberg volgt een gesprek over pelgrimage. Ik krijg de tekst van Oud- Spaanse geschriften uit 1695 waaruit zou blijken dat Oviedo het centrum van de bedevaart moet zijn in plaats van Compostela.

OVIEDO VERSUS COMPOSTELA

<i>Quien va a Santiago</i>	<i>Wie naar Santiago gaat</i>
<i>y no va al Salvador,</i>	<i>en niet naar Salvador</i>
<i>visita al criado</i>	<i>bezoekt de knecht</i>
<i>y olvida al Senor</i>	<i>en vergeet De Heer</i>

Het stadscentrum ziet er leuk en knus uit met oude huizen, barretjes en winkeltjes.

Wanneer ik de volgende ochtend met mijn rugzak om weer buiten sta, wandel ik door een grauwe stad vol matte mensen.

Er lijkt hier veel werkeloosheid te zijn waarvoor werkverschaffingsprojecten zijn opgezet. Het schoonhouden van de straten valt er ook onder, gezien de vele eenmanskaretjes.

Via de AS 17 loop ik richting Oviedo. Na een lange klim kom ik op een prachtige doorsteek door de bergen via een wandelpaadje. Ik klim verder en heb een wijds uitzicht over het gebied met links van me de besneeuwde toppen van de Picos de Europa. De route is hier weer aangegeven met enkele gele pijlen en GR tekens.

LA VIRGEN DE COVADONGA

Na de inval van Arabieren begin 700, vluchtten de bewoners naar de Sierra de Covadonga in de Picos de Europe. De Arabische legereenheid, gestuurd door de Emir van Cordoba, werd hier door een klein leger onder aanvoering van Pelayo verslagen. Deze eerste overwinning op de Arabieren in Europa werd opgeblazen tot een heldenepos. Aan de Heilige Maagd, La Virgen De Covadonga, werd de overwinning toegeschreven. In Asturië bezoeken mensen elk jaar de bedevaartsplek.

De Spaanse Reconquista begon hier, hoewel drie eeuwen later Asturië pas medestrijders kreeg en kon oprukken.

Pelayo werd de eerste Christelijke koning van Asturië.

Precies op tijd voor het eten beland ik beneden in het plaatsje Posades. Bij een bar loopt veel werkvolk naar binnen. Klaterende cider, gezellige drukte.

Een amateur-schenker spettert tamelijk veel van het goudgele sap naast het glas. Na mijn commentaar krijg ik een glas aangeboden. Het is erg gezellig. Tijdens een stukje harmonicamuziek komt zelfs het keukenpersoneel tevoorschijn om te luisteren.

Een overvloedige maaltijd wordt opgediend door een serveerster, een lange sierlijke zigeunerin. Het is een uitgebreid en voordelig feestmaal.

Na een prachtige tocht bereik ik Oviedo.

De kathedraal van Oviedo is gewijd aan San Salvador, de beschermheilige van de stad. Ook hier ligt de herberg dicht bij het mooie centrum.

PELGRIMSKNOOPPUNT

Oviedo lijkt me een ideale plek om te starten voor een pelgrimstocht naar Compostela. Men kan er kiezen uit twee routes: De Ruta Interior en de Ruta del Norte oftewel del Costa. Deze pelgrimswegen zijn een mooi alternatief voor de Franse Route, die steeds meer verstopt dreigt te raken.

Er is de komende week geen truck, die in de buurt komt en mij kan oppikken voor de terugreis. Ik moet een alternatief zoeken.

De actieve hospitalero regelt mijn terugreis naar Brussel met de bus.

Het betekent een dag extra wachten in Oviedo. Het is een kans om uitgebreid de stad te bekijken.

Ik heb een flinke kou te pakken. Bij de vorig tocht voelde ik mijn weerstand toenemen. Dit keer heb ik mezelf overschat door onvoldoende beschut in de ijskoude wind te lopen. Na een flinke lik mentholzalf wordt mijn slaapzak 's nachts een zweetzak.

Oviedo is een moderne welvarende stad met veel studenten. Het vormt een groot contrast met het meer verpauperde Aviles.

Mannen en vrouwen lopen in moderne kleding waar zorg aan besteed is. Veel mooie gezichten.

Vanaf een bank in het zonnetje bekijk ik mensjes.

Na het doordafferen tijdens de afgelopen weken is tot mijn verwondering plots de fut eruit.

In een kerk schuifelen mensen naar een zijaltaar. Na het poetsen van de voeten met hun zakdoek, kussen ze eerbiedig de voeten van Jezus aan het kruis.

Winkeltjes vol met prullaria. Ik begrijp niet hoe men ervan kan bestaan. Winkels met etalages vol kranten en tijdschriften. Er moet erg veel gelezen worden. (of veel weggegooid) Er is een diversiteit aan kranten met rommelige lay-out en met veel regionaal nieuws.

In bars zijn vooral mannen. Er wordt gekaart met heftig gekrakeeld. Ook omstanders, die zich met het spel bemoeien, dragen hun steentje bij.

SPANJE

Ik ervaar Spanje als een geweldig gastvrij land, waar tussen de regels door lichtjes geleefd wordt. Als looper, pelgrim voel ik me horen bij een groep die een speciaal plekje heeft bij de plaatselijke bevolking.

Tijdens mijn tocht ervaar ik veel warmte bij de mensen, zowel in Spanje als in Portugal.

's Avonds komen er meer pelgrims binnen.

5 man uit Santander, waarvan enkelen hier in Oviedo zullen starten; 3 man uit Compostela op de fiets en 3 jongens uit Madrid. Allen lopen de Ruta Interior.

De volgende ochtend blijkt ieder al geruisloos vertrokken te zijn, behalve de fietsers.

De stad Oviedo komt die ochtend langzaam op gang.

Bakkers en bars gaan het eerst open. Andere winkels openen pas tegen elf uur, behalve de internetwinkel, die ik wil bezoeken. Het papiertje op de deur belooft half elf, terwijl om elf uur de tralies nog dicht zijn.

Langzaam slenter ik naar het busstation, door het oude stadhuis en nog een laatst bezoekje aan de kathedraal.

Op een bank in het zonnetje herkent de muntenman me. De oude man schoot me een dag eerder aan. Hij miste nog enkele Nederlandse euromunten in zijn verzameling.

Er volgt een gesprek met andere oudjes op de bankjes, waarbij herinneringen worden opgehaald.

Donderdag om 14.00 u. precies vertrekt de bus met 6 personen en 2 chauffeurs.

Onderweg komen er passagiers bij. Bilbao wordt omzeild vanwege een ETA dreiging op deze eerste Mei.

Met een volle bus komen we de volgende dag om 11.00 u. in Brussel aan.

Op het station Brussel-Noord ga ik bij een slapende zwerver op een bank liggen, ontregeld en dizzy van de vermoeiende reis. Met een andere bus van Eurolines rijd ik naar Breda en stap daar in de trein naar Oisterwijk.

's Avonds sta ik voor mijn huis en kijk door de ramen naar binnen. Wat een luxe, wat een comfort na mijn boeiende tocht.

- VOOR DE TOCHT -

Na een lift met een vrachtwagen wil ik uitstappen in een voor mij onbekende omgeving, waar ik mensen ,huizen en landschap slechts van plaatjes ken.

Vorig jaar maart 2002 op mijn zestigste jaar stopte ik met werken. Daardoor kreeg ik de kans om een droom te verwezenlijken.

Het werd een gelukkige zorgeloze pelgrimstocht in het voorjaar door Spanje.

Na 3 maanden wandelen pikte een chauffeur me bij een vrachtwagenparkeerplaats in Castets (Frankrijk) op en bracht me thuis.

Dit jaar, 2003, wil ik opnieuw een tocht maken, nadat ik tijdens mijn de eerste tocht op een intense manier met rondtrekken en pelgrimeren heb kennisgemaakt. De spanning vooraf is deze keer na de ervaring van vorig jaar minder.

Ik ben benieuw of het zorgeloze tijdloze gevoel van de vorige tocht terugkomt.

Zal het alleen lopen eenzaam zijn ? Vorig jaar was dit ongegrond. Hoe zal het ditmaal zijn ?

De eerste keer kon ik niet inschatten wat me te wachten stond en wat ik fysiek zou aankunnen. Zal ik mezelf nu overschatten ?

Gewoon gaan! Wachten houdt een risico in van uitstel en uiteindelijk afstel.

Mijn vrouw hoopte dat we vanaf mijn VUT samen gezellige dingen zouden ondernemen.

Toch begrijpt ze mijn "drang ".

Enkele weken voor de start begint het te kriebelen. Weer op een onbekend punt de vertrouwd geworden vrachtwagen loslaten.

Mijn lift komt in gevaar, wanneer het transportbedrijf te horen krijgt, dat nieuwe personenauto's met bestemming Spanje voortaan per boot vervoerd worden.

Mijn lift blijft tot pal voor vertrek ongewis; lading wordt pas op het laatste moment ingepland.

Ik beschik over enkele onduidelijke kaarten van Portugal met lijnen van oude inmiddels vergeten pelgrimsroutes.

Ik hoop vanaf het Zuid Portugal naar het Noorden te lopen richting Compostela. Mocht de vrachtauto me op een plek ver van mijn startplek afzetten (Tavira, Algarve) dan zal ik mijn plan moeten aanpassen. Mogelijk bestaan de oude pelgrimspaden niet meer of zijn het nu verharde moderne wegen geworden.

Deze keer heb ik geen tijd voor een uitgebreide voorbereiding. Ik hoop en veronderstel dat alles ter plaatse zich wel oplost.

- OVERNACHTINGEN EN ROUTE -

WEEK 1

24 maart- 31 maart 2003

Oisterwijk-Son-Orleans (slapen in auto)- Parking 100km voor Burgos- dorpje 30 km voor Salamanca – Aldenueva Del Camino (Herberg) – **Portugal** ► Estremoz (Hostal) – Fronteira (Hostal)- Crato (Brandweerkazerne)

WEEK 2

31 maart - 7 april

Nisa (brandweer)- Vilavelde de Rodao (Brandweer)- Castelo Branco (Brandweer) – Lousa (Brandweer)- Lousa (Huis van Willy)- **Camino Portugués** ► Leca de Bolio (Brandweer)- Arcos (tentje in bos)

WEEK 3

7 april-14 april

Barcelos (Hostal) - Ponte de Lima (Brandweer) – Rubiaes - S. Roque(Hostal) – **SPANJE** ► Tui (herberg) – Redondela (Herberg) – Pontevedra (Herberg) – Caldas de Reis – Padron (Herberg)

WEEK 4

14 April – 20 April

Teo (herberg) – Compostela – **Camino de la Costa** ► Monto do Gozo (herberg) – Arzua (herberg) – Sobrado dos Monxes (klooster 2 dagen) – Miraz (herberg) –Vilalba (herberg)

WEEK 5

21 april – 28 april

Abadin (sporthal) – Mondoñedo (herberg = huisje) – Lourenza (herberg) – Ribadeo (herberg) – La Caridad (herberg) – Almuña (herberg) – Soto de Luiña (herberg = oud schoolgebouw)

WEEK 6

28 april – 3 mei

Aviles (herberg) - Oviedo (herberg 2 dagen) – Eurolines (Oviedo-Brussel) – Eurolines (Brussel- Breda) – Trein (Breda- Oisterwijk)

